

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І ПЕРЕКЛАДУ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

на тему **ЛІНГВОКОГНІТИВНА СПЕЦИФІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ
ЗАПОЗИЧЕНИХ АЗІАТСЬКИХ КОНЦЕПТІВ В ІСПАНСЬКІЙ
ЛІНГВОКУЛЬТУРІ**

Виконала: студентка 2 курсу, групи
8.0359-і
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.051 Романські мови та
літератури (переклад включно), перша -
іспанська
освітньо-професійної програми Мова і
література (іспанська)
Петрикiна Марина Андрiївна

Керівник к.ф.н., доц. Телкова О. В.

Рецензент к.ф.н., доц. Стрюкова Н. О.

Запоріжжя – 2020

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет іноземної філології
Кафедра романської філології і перекладу
Освітній рівень магістр
Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.051 Романські мови та літератури (переклад включно),
перша - іспанська
Освітньо-професійна програма Мова і література (іспанська)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____
« ____ » _____ 2020 року

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
ПЕТРИКІНІЙ МАРИНІ АНДРІЇВНІ**

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проекту) _____ «Лінгвокогнітивна специфіка функціонування запозичених азійських концептів в іспанській лінгвокультурі»

Керівник кваліфікаційної роботи (проекту) _____ Телкова Оксана Василівна,
к.ф.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «23» квітня 2020 року № 483-с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проекту) _____
07 грудня 2020 р.

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проекту)
теоретико-методологічні засади аналізу запозичених концептів; репрезентація запозичених концептів із азійських лінгвокультур в іспанській лінгвокультурі; словники іспанської мови; електронний лінгвістичний корпус іспанської мови CORPES XXI; періодичні видання Іспанії

4. Зміст _____ розрахунково-пояснювальної _____ записки _____ (перелік питань, які потрібно розробити):

1) визначити поняття концепту та запозиченого концепту; 2) визначити методику аналізу запозичених концептів; 3) визначити теоретико-методологічні принципи дослідження лінгвокогнітивної специфіки запозичених концептів; 4) виявити лінгвокогнітивну та лінгвокультурну

специфіку запозичених концептів з азійських ЛК в іспанській лінгвокультурі;
5) виявити вплив запозичених азійських концептів на іспанську ЛК

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Телкова О. В., к.ф.н., доц.	05.05.2020	05.05.2020
Розділ 1	Телкова О. В., к.ф.н., доц.	15.06.2020	15.06.2020
Розділ 2	Телкова О. В., к.ф.н., доц.	05.09.2020	05.09.2020
Висновки	Телкова О. В., к.ф.н., доц.	15.10.2020	15.10.2020

6. Дата видачі завдання 05.05.2020 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх аналіз	травень 2020	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	травень 2020	виконано
3.	Написання вступу	червень 2020	виконано
4.	Написання теоретичного розділу	серпень 2020	виконано
5.	Написання практичного розділу	вересень 2020	виконано
6.	Формулювання висновків	жовтень 2020	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	грудень 2020	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	грудень 2020	виконано
9.	Захист	грудень 2020	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант

_____ (підпис)

М. А. Петрикiна
(ініціали та прізвище)

Керівник роботи

_____ (підпис)

О. В. Телкова
(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

_____ (підпис)

О. В. Телкова
(ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 71 стор., 67 джерел.

Об'єкт дослідження: запозичені концепти з азіатських лінгвокультур, які функціонують в сучасній іспанській лінгвокультурі.

Мета роботи: виявити лінгвокогнітивну специфіку репрезентації запозичених азіатських концептів в іспанській лінгвокультурі.

Теоретико-методологічні засади: дослідження когнітивної лінгвістики та методи аналізу концепта (Ю. С. Степанов, А. М. Приходько, В. А. Маслова, З. Д. Попова, І. А. Стернін, В. І. Карасик, Т. Б. Новікова, Ю. М. Нідзельська, О. С. Кубрякова, О. В. Клементьєва, В. З. Дем'янков, М. В. Піменова, Н. Ф. Олефіренко) та запозиченого концепта (Т. Б. Новікова, Ю. М. Нідзельська, Л. Ю. Касьянова, Т. М. Смірнова, М. О. Сулова та ін.).

Отримані результати: нами було визначено поняття концепту та запозиченого концепту; а також розглянуто методика аналізу запозичених концептів. Для аналізу концептів застосовувались теоретико-методологічні принципи дослідження лінгвокогнітивної специфіки запозичених концептів; у роботі виявлено лінгвокогнітивну та лінгвокультурну специфіку запозичених концептів з азіатських лінгвокультур в іспанській лінгвокультурі. У результаті аналізу ключових слів-репрезентантів запозичених концептів, відібраних з лексикографічних джерел, періодичних видань Іспанії та корпусу текстів CORPES XXI було визначено основні лінгвокогнітивні та лінгвокультурні ознаки запозичених азіатських концептів. Додатково виділялися когнітивні ознаки концептів, яких вони набули саме в іспанській лінгвокультурі.

Ключові слова: *концепт, запозичений концепт, лінгвокультурний та лінгвокогнітивний аналіз, азіатська лінгвокультура, іспанська лінгвокультура.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ЗАПОЗИЧЕНИХ КОНЦЕПТІВ.....	7
1.1. Понятійно-дефініційні та структурні характеристики концепту як ментального утворення.....	7
1.2. До проблеми поняття запозиченого концепту	13
1.3 Методика лінгвокогнітивного аналізу запозиченого концепту	21
РОЗДІЛ 2 РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ЗАПОЗИЧЕНИХ КОНЦЕПТІВ ІЗ АЗІАТСЬКИХ ЛІНГВОКУЛЬТУР В ІСПАНСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ	28
2.1. Запозичені концепти з японської лінгвокультури та особливості їхньої репрезентації засобами іспанської мови.....	28
2.2. Запозичені концепти з китайської лінгвокультури та особливості їхньої репрезентації засобами іспанської мови.....	45
2.3. Запозичені концепти з корейської лінгвокультури та особливості їхньої репрезентації засобами іспанської мови.....	52
2.4. Запозичені концепти з індійської лінгвокультури та особливості їхньої репрезентації засобами іспанської мови.....	55
ВИСНОВКИ	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	66

ВСТУП

У «Короткому словнику когнітивних термінів» концепт розглядається як одиниця ментальних або психічних ресурсів людської свідомості, оперативна змістовна одиниця пам'яті, яка утворюється в результаті осмислення надходить до людини в процесі пізнання світу інформації, відображає знання і досвід людини і фіксується в процесі вербалізації в певному мовному значенні. Концепт більшою мірою, ніж поняття, відповідає уявленню про ті сенси, якими оперує людина в процесах мислення і мовлення [КСКТ 1996, с. 90-93]. Будучи багатовимірною ментальною одиницею, що включає в себе понятійний, образний і ціннісний компоненти, і володіючи здатністю бути опредмеченим в різноманітній мовній формі, лінгвокультурний концепт уможливорює синтез наук про культуру, свідомість і мову.

Детальним дослідженням когнітивної лінгвістики та методів аналізу концепту займались Ю. С. Степанов, О. М. Приходько, В. А. Маслова, З. Д. Попова, Й. А. Стернін, В. І. Карасик, Т. Б. Новікова, Ю. М. Нідзельська, О. С. Кубрякова, К. В. Клементьєва, В. З. Дем'янков, М. В. Піменова, Н. Ф. Олефіренко.

Лінгвокультура кожної країни розвивається з кожним днем і може поширюватись по всьому світу, тією чи іншою мірою мати вплив на лінгвокультуру різних країн. Так, **актуальність роботи** зумовлена важливістю вивчення запозичених лінгвокультурних концептів як невід'ємної складової процесу міжкультурної комунікації та необхідністю виявлення механізму запозичення інокультурних концептів. Інтерес сучасної лінгвістики до запозичених концептів зростає, про що свідчать дослідження Т. Б. Новікової, Ю. М. Нідзельської, Л. Ю. Касьянової, Т. М. Смірної, М. О. Сулової та ін.

Новизна дослідження. У роботі вперше здійснено лінгвокогнітивний та лінгвокультурний аналіз концептів, запозичених з азійських лінгвокультур

(далі – ЛК) до іспанської, виявлено специфіку їхньої репрезентації засобами іспанської мови.

Об’єктом дослідження є запозичені концепти з азіатських ЛК, які функціонують в сучасній іспанській лінгвокультурі.

Предметом дослідження є лінгвокогнітивні та лінгвокультурні ознаки запозичених концептів з азіатських ЛК, що функціонують в іспанській лінгвокультурі.

Мета роботи – виявити лінгвокогнітивну специфіку репрезентації запозичених азіатських концептів в іспанській лінгвокультурі.

Реалізація мети передбачає розв’язання таких **завдань**:

- 1) визначити поняття концепту та запозиченого концепту;
- 2) визначити методіку аналізу запозичених концептів;
- 3) визначити теоретико-методологічні принципи дослідження лінгвокогнітивної специфіки запозичених концептів;
- 4) виявити лінгвокогнітивну та лінгвокультурну специфіку запозичених концептів з азіатських ЛК в іспанській лінгвокультурі;
- 5) виявити вплив запозичених азіатських концептів на іспанську лінгвокультуру.

Матеріалом для дослідження послуговували лексикографічні джерела іспанської мови, зокрема Diccionario de la Lengua Española, Diccionario Clave, Glosbe, Diccionario McGraw-Hill, REVERSO а також періодичні видання Іспанії ABC, EL MUNDO, EL PAÍS, XLSemanal, EL ESPAÑOL, HOLA, NATIONAL GEOGRAPHIC EN ESPAÑOL, LA VANGUARDIA.

Методи дослідження здійснювалось на основі використання таких методів та прийомів: аналізу й синтезу, лінгвістичного спостереження та компонентного аналізу, методу аналізу словникових дефініцій для виявлення понятійних характеристик запозичених азіатських концептів, контекстуального та інтерпретативного аналізу для виокремлення перцептивно-образних та ціннісних ознак досліджуваних концептів.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання його результатів під час проведення лекційних та практичних занять з лексикології, лінгвокультурології, компаративістики, дискурсології, когнітивної лінгвістики; практичних занять з іспанської мови; при укладанні словників концептів та лінгвокультурних тезаурусів.

Робота пройшла **апробацію** на науково-практичній студентській конференції. Результати дослідження представлені у публікації:

1. Петрикiна М. А. Особливостi функцiонування запозичених японських концептiв в iспанськiй лiнгвокультурi. Рiздвянi читання. *Рiздвянi студентськi науковi читання: Vita in lingua* : Матерiали ХII Мiжвишiвськoї студентськoї науково-практичнoї конференцiї. Запорiжжя : Запорiзький нацiональний унiверситет, 2019. С. 244–246.

2. Петрикiна М. А. Лiнгвокогнiтивна специфика функцiонування запозичених азiатських концептiв в iспанськiй лiнгвокультурi. Рiздвянi читання. *Рiздвянi студентськi науковi читання: Vita in lingua* : Матерiали ХII Мiжвишiвськoї студентськoї науково-практичнoї конференцiї. Запорiжжя : Запорiзький нацiональний унiверситет, 2020. (подано до друку)

Структура роботи: дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаної літератури.

У вступі подано загальні відомості про дану наукову працю, починаючи від умотивування теми, мети, завдань, актуальності дослідження, визначення об'єкту, предмету та структурування роботи.

У першому розділі подаються загальні відомості про поняття «концепт», Особлива увага приділяється визначенню поняття «запозичений концепт», розглянуто теоретико-методологічний матеріал для аналізу запозичених концептів.

Другий розділ містить аналіз запозичених концептів з азiатських лiнгвокультур з докладним описом та прикладами використання.

У висновках подано узагальнені результати проведеної роботи.

Загальна кількість сторінок 71, кількість використаних джерел 67.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ЗАПОЗИЧЕНИХ КОНЦЕПТІВ

1.1. Понятійно-дефініційні та структурні характеристики концепту як ментального утворення

Сьогодні проблема представлення у свідомості інтеріоризованого мовцем світу продовжує залишатися у центрі уваги дослідників, які працюють у галузі мовознавства. Центральним терміном у вирішенні цього питання постає «концепт».

У сучасній науці термін «концепт» використовується широко, при цьому можна виділити різні інтерпретації цього терміну. Це пов'язано з тим, що він належить не тільки до когнітивної лінгвістики, а й до інших наук: культурології, логіки, літературознавства, філософії та інших.

Термін «концепт» відноситься до багатьох наукових сфер, але перш за все це ключовий термін когнітивної лінгвістики. Когнітивна лінгвістика передбачає вивчення мови як когнітивного механізму, тобто як інструменту пізнання людиною світу. Когніція – це прояв розумових, інтелектуальних здібностей людини, вона «включає усвідомлення самого себе, оцінку самого себе і навколишнього світу – всього того, що складає основу для раціональної й осмисленої поведінки людини» [КСКТ 1997, с. 81].

«Короткий словник когнітивних термінів» визначає концепт як оперативну змістовну одиницю пам'яті, ментального лексикону, концептуальної системи та мови мозку (*lingua mentalis*), всієї картини світу, відбитої в людській психіці» [КСКТ 1997, с. 90].

Ю. С. Степанов визначає концепт як згусток культури у свідомості людини; те, у вигляді чого культура входить в ментальний світ людини. І, з

іншого боку, концепт – це те, за допомогою чого звичайна людина, не творець культурних цінностей – сама входить в культуру, а в деяких випадках і впливає на неї [Степанов 2001, с. 43].

Як і будь-яке лінгвокультурне явище, концепт не може бути статичним. У ході поступального розвитку мовного колективу його структура безупинно змінюється, оскільки змінюються зовнішній для людини світ і внутрішня система цінностей. М. М. Болдырев образно порівнює концепт із грудкою снігу, що котиться, поступово обволікаючись новими шарами. Тож і зміст концепту постійно насичується новими імпульсами, а його обсяг збільшується за рахунок прирощення нових якостей [Болдырев 2001, с. 30].

Ю. С. Степанов структурує концепт в інший спосіб. З одного боку, він виділяє в структурі концепту все, що належить будові поняття; з іншого боку, все, що робить концепт фактором культури є оригінальною формою (етимологією); кондєнсована до основних особливостей змісту історія; сучасні асоціації; оцінки, тощо [Степанов 2001, с. 43].

Концепт слід розглядати як ядерну структуру, в центрі якої розташовується понятійна частина, яка є відносно стабільною і в певній мірі загальної для носіїв однієї і тієї ж лінгвокультури, а периферія являє собою складне переплетення асоціативних зв'язків, включає образні і оціночні елементи і має багато в чому індивідуальний характер, але наближається до інваріанта в тій мірі, в якій людина є типовим представником даного культурно-мовної спільноти [Новикова 2005, с. 10].

О. М. Приходько зазначає, що будучи водночас основною одиницею і концептології, і лінгвокультурології, концепт вирізняється неоднозначністю та суперечливістю свого витлумачення. Цей факт відбивається вже в тому, що й сам термін «концепт» не є усталеним і єдино можливим на позначення ментальних утворень. Нерідко його вживають синонімічно поряд із «стереотипом», «архетипом», «прототипом», «ментефактом», «символом», «гештальтом», «культуремою», «лінгвокультуремою», «логоепістемою» тощо. Очевидно, така термінологічна розбіжність свідчить не стільки про відсутність

єдності точок зору щодо природи і функцій концепту, скільки про багатство його ознак і властивостей [Приходько 2008, с. 47].

В. А. Маслова дає таке робоче визначення концепту: концепт – це семантичне утворення, яке зазначено культурною специфікою мови і так чи інакше характеризує носіїв певної етнокультури, відображає ментальність народу. Концепт не виникає з того, що він відображає лексичне значення слова, він з'являється тоді, коли стикається словникове значення слова з досвідом людини, і тому концепт забарвлений емоційно, він несе в собі експресивність і експресію. Концепт акумулює в собі культурні смисли [Маслова 2011, с. 47].

З огляду на те, що концепт ніколи не існує сам по собі, а завжди мислиться як елемент якої-небудь системи, він завжди перебуває під впливом своїх «побратимів». Змінюється згодом і кількість концептів, і обсяг їхнього змісту. М. О. Красавський називає серед іншого дві основні причини мінливості структури концепту – екстра- та інтралінгвальну. Екстралінгвальні (зовнішньомовні) базуються на соціокультурних і соціоекономічних трансформаціях, на зміні моральних цінностей, на виборі валоративних пріоритетів, а інтралінгвальні (внутрішньомовні) – на запозиченнях, дериваційних процесах і процесах тропеїзації мовлення [Красавський 2001, с. 68].

Інтралінгвальні фактори самоорганізації концептосистем, на які вказує М. О. Красавський, пов'язані насамперед із лексичною варіативністю тіла концепту. З погляду когнітивної семантики, лексична варіативність не є мінливістю, а лише рухливістю значеннєвої структури слова, яке побутує одночасно у двох планах – віртуальному, що існує як потенційна семантична структура, і в актуалізаційному, що існує лише у взаємозв'язку зі своїм структурно-семантичним цілим. Однак еволюцію концепту не слід розглядати як процес постійного нарощування його обсягу. Поряд зі збагаченням концепту новими асоціаціями протікає втрата старих. Це зумовлено як

лімітованістю людської пам'яті, так і змінами в позамовній дійсності, що підлягає концептуалізації [Красавский 2001, с. 68].

В даний час можна виділити три основні підходи до розуміння даного терміну. Ці підходи ґрунтуються на тому, що концепт – це зміст поняття. О. С. Кубрякова, прихильниця першого підходу, концепт (лат. *Conceptum* «думка, зміст, поняття») – «оперативна змістовна одиниця пам'яті, ментального лексикону, концептуальної системи мови мозку, всієї картини світу, відображеної в людській психіці» [Кубрякова та ін. 1996, с. 90].

Ю. С. Степанов, представник другого підходу, вважає, що «концепт існує в ментальному світі людини не у вигляді чітких понять, а як «пучок» уявлень, понять, знань, асоціацій, переживань, які супроводжують слово; у складну структуру концепту входить і те, що належить будові поняття, і те, що робить його чинником культури [Степанов 2001, с. 40].

Представники третього підходу (Н. Д. Арутюнова, О. Д. Шмельов) вважають: щоб визначити зміст поняття «концепт», необхідно в когнітивній лінгвістиці використовувати семантику мовного знаку.

Концепт тісно пов'язаний з мовою, з допомогою якої він втілюється, з культурою як системою національних цінностей і ідей, зі свідомістю людини і його діяльністю. Це визначає те, що зміст і структура концепту дуже складна і багатомірна.

Як вже було сказано, структура концепту дуже складна і багатовимірна, і тому немає однозначного підходу до її вивчення, так само, як і до самого визначення концепту. Умовно точки зору на структуру концепту зводяться до трьох основних: 1) пошарова структура концепту; 2) польова структура концепту; 3) змішана структура концепту.

Прихильники першої точки зору вважають, що структура концепту формує його зміст. Наприклад, Ю. С. Степанов виділяє в концепті три шари: 1) етимологічний шар (внутрішня форма, відображена в словесній формі); 2) шар «пасивних» ознак, які є «історичними», що не актуальними; 3) основний, актуальний шар (все, що належить до будови поняття) [Степанов 2001, с. 41].

Прихильники польової структури концепту вважають, що концепт складається з концептуальних ознак, які відображаються в його змісті і розрізняються за ступенем абстрактності – від ядерного, гранично конкретно-образного, до периферійних, гранично абстрагованих. Ядро концепту визначається на основі вивчення ключового слова, що позначає концепт. Околоядерну зону утворюють смисли, представлені значеннями синонімічних (рідше – антонімічних) і аналогічних лексем. Околоядерна зона концепту вивчається за його уявленнями в прислів'ях, приказках, а також в індивідуально-авторських текстах.

Крім подання концепту як освіти, що має польову структуру, існує також змішана концепція будови концепту.

Її прихильники бачать в структурі концепту понятійне ядро і додаткові шари. Смыслові шари концепту виявляються шляхом аналізу мовних засобів його репрезентації. Мова формує концепти в свідомості людини, але «мовні засоби своїми значеннями передають лише частина концепту, що підтверджується існуванням численних синонімів, різних дефініцій, визначень і текстових описів одного і того ж концепту» [Болдырев 2001, с. 25]. При цьому зміст концепту визначається не тільки значенням слова, а є результатом співвідношення словникового значення з особистісним і народним досвідом.

На думку Г. В. Токарева, структура концепту містить наступні шари: 1) загальнолюдський (універсальний); сюди включаються переважно наукові і буденні поняття, культурні установки, ідіологеми і стереотипи, що відображають людські цінності; 2) культурний (національний) шар; він складається з уявлень, повсякденних понять, культурних установок, ідіологем і стереотипів, що відображають цінності тієї чи іншої лінгвокультурної спільності); 3) субкультурний шар; він включає в себе уявлення, звичайні поняття, культурні установки, стереотипи, орієнтовані на цінності того чи іншого соціуму [Токарев 2003, с. 77].

За словами В. А. Маслової відсутність єдиного визначення пов'язано з тим, що концепт має складну, багатовимірну структуру, що включає крім

понятійної основи соціо-психо-культурну частину, яка не так мислиться носієм мови, скільки переживається їм; вона включає асоціації, емоції, оцінки, національні образи і конотації, властиві даній культурі [Маслова 2004, с. 36].

Крім того, В. А. Маслова відзначає, що існують й інші точки зору на структуру концепту; підкреслює, що його центром завжди є цінність, оскільки він служить дослідженню культури, а в основі культури лежить саме ціннісний принцип. Кожен концепт як складний ментальний комплекс включає в себе, крім смислового змісту, ще й оцінку, ставлення людини до того чи іншого відображеного об'єкта, його оцінку й інші компоненти: 1) загальнолюдський, або універсальний; 2) національно-культурний, обумовлений життям людини в певному культурному середовищі; 3) соціальний, який визначається приналежністю людини до певної соціальної верстви; 4) груповий, обумовлений приналежністю мовної особистості до певної вікової та статевої групи; 5) індивідуально-особистісний, що формується під впливом особистих якостей – освіти, виховання, індивідуального досвіду, психофізіологічних особливостей [Маслова 2004, с. 42].

Отже, В. І. Карасик та Г. Г. Слышкін стверджують, що у складі лінгвокультурного концепту можна виділити ціннісний, образний (образно-перцептивний і образно-метафоричний) і понятійний (фактуальний) компоненти. Фактуальний компонент концепту зберігається у свідомості у вербальній формі (це те, як ми можемо позначити концепт, розкрити його місце в системі концептів). Образний же компонент невербальний і піддається лише опису та інтерпретації [Карасик, Слышкін 2005, с. 14].

З. Д. Попова і Й. А. Стернін говорять про три базові структурні компоненти концепту – образ, інформаційний зміст і інтерпретаційне поле. Наявність образу вони пояснюють нейролінгвістичним характером універсального предметного коду: чуттєвий образ кодує концепт, формуючи одиницю універсального предметного коду. При цьому чуттєвий образ може бути перцептивним, що формується під впливом органів почуттів, і когнітивним, що формується завдяки метафоризації предмета або явища.

Інформаційний зміст концепту включає певні когнітивні ознаки, що визначають основні риси предмета або явища, що концептуалізується. *Інтерпретаційне поле* формується під впливом когнітивних ознак, які в тому чи іншому аспекті інтерпретують основний інформаційний зміст концепту, впливають з нього, представляючи собою деякі вивідні знання, або оцінюють його [Попова 2007, с. 78].

Однак еволюцію концепту не слід розглядати як процес самостійного нарощування обсягу. Поряд із збагаченням концепту новими асоціаціями відбувається втрата старих. Це обумовлено як обмеженістю людської пам'яті, так і змінами у позамовної дійсності, що підлягає концептуалізації [Приходько 2013, с. 138].

Таким чином, концепт є ментальною одиницею, що відображає знання і досвід людини і має складну, багатовимірну структуру. Лінгвісти по-різному структурують концепт, але всі згодні з тим, що він включає в себе декілька шарів. Аналізуючи, порівнюючи і поєднуючи різні концепти в процесі розумової діяльності, вона формує нові концепти в результаті мислення.

1.2. До проблеми поняття запозиченого концепту

Етнічна культура може бути представлена як тришарове утворення, що включає елементи трьох типів: 1) споконвічні; 2) запозичені раніше і вже асимільовані елементи і 3) зовнішньокультурні інновації останнього часу, які не піддалися ще ні адаптації, ні асиміляції [Никольский 2000, с. 192].

Проблеми сучасного світу змушують людство сприймати себе єдиною спільнотою. Але незважаючи на процес глобалізації, вчені приходять до висновку про неможливість послідовного проведення ідеї єдиної культури. Міграція населення в світових масштабах призводить як до змішання, так і до конфлікту культур. Тенденція розширення взаємовпливу культур сьогодні

особливо актуальна. Але навіть якщо зараз вже можна говорити про існування якоїсь всесвітньої культури, яка являє собою єдину інтегровану систему загальнолюдської культури, створену багато в чому завдяки засобам масової інформації та Інтернету, культурне і мовне різноманіття людства виражається в сукупності різних образів світу, що існують паралельно [Новикова 2005, с. 10].

Те ж саме відноситься і до мовних запозичень. Перш ніж асимілюватися в мові, запозичення проходить довгий шлях апробації в мовному спілкуванні, але може так ніколи і не увійти до складу мови або залишитися на периферії [Новикова 2005, с. 7-8].

Діяльність кожної людини в сфері культурно-мовних контактів надає лінгвокультурі характер відкритої системи, особливо якщо ця людина є білінгвом. Лінгвокультури зближуються, але зберігають при цьому свою історично складену своєрідність завдяки ціннісним домінантам. Культурно-мовні контакти, які здійснюються безпосередньо або опосередковано, призводять до того, що в кожній з контактуючих лінгвокультур виникають явища, що склалися під впливом іншої лінгвокультури. Освоєння чужої лінгвокультури вимагає заповнення смислових лакун, що виникають внаслідок неспівпадіння змісту колективного досвіду різних культурно-мовних спільнот, що відбувається шляхом запозичення [Новикова 2005, с. 22, 24].

Сучасна тенденція до змішування та конфлікту культур у результаті глобалізаційних процесів ставить у центр дослідницької уваги проблему вивчення інокультурних або запозичених концептів (В. І. Карасик [Карасик 2002], Т. Б. Новікова [Новикова 2005], Ю. М. Нідзельська [Нідзельська 2009]). Під інокультурним (запозиченим) розуміється концепт, що був привнесений до національної концептосфери з інших концептосфер на противагу споконвічним концептам, що зародилися саме в цій національній концептосфері [Пименова 2007, с. 83].

Звернення до даного явища обумовлено лакунарістю осмислення проблеми запозичення інокультурних концептів в теорії міжкультурної комунікації. Проблема запозичення інокультурних концептів є комплексною, оскільки впроваджується в зону перетину інтересів лінгвокультурології, когнітивної лінгвістики та психолінгвістики. Багатоаспектність проблеми викликає необхідність застосування до неї інтеграційного підходу, заснованого на власне лінгвістичних і когнітологічних принципах досліджень (Н. Ф. Алефіренко, А. П. Бабушкіна, М. М. Болдирева, А. Вежбицької, В. І. Карасика, О. С. Кубрякової, З. Д. Попової, Ю. С. Степанова, Й. А. Стерніна і ін.).

У дослідженні проблеми мовних контактів як складової міжкультурної комунікації актуальним стає виявлення механізму запозичення інокультурних концептів, яке відбувається в результаті знайомства з чужою лінгвокультурою і освоєнням її найбільш значущих елементів автохтонною мовною свідомістю [Касьянова 2008, с. 18].

Носію запозичуючої лінгвокультури доводиться якимось чином вбудовувати запозичені лінгвокультурні концепти у власну концептуальну систему, яка формувалася відповідно до колективного досвіду його культурно-мовної спільноти. Ми згодні з Р. І. Павіленісом в тому, що нові смисли будуються на основі вже наявних, які служать семантичними аналізаторами пізнаваного об'єкта і складовими, які породжуються таким чином смислу. Пізнання можливе лише тоді, коли об'єкт піддається осмисленню на основі інтерпретації, яка міститься в концептуальній системі смислів [Павіленіс 1986, с. 384]. Отже, при запозиченні концептів відбувається інтерпретація інокультурних смислів за допомогою концептуальної системи носія запозичуючої лінгвокультури.

Функція інтеркультурної трансляції концептуального змісту полягає у забезпеченні міжкультурного діалогу та збереженні загальнолюдських цінностей через контакти національних культур [Димитрова 2001, с. 68].

Опис запозичуючого концепту здійснює або автор тексту, який є носієм запозичуючої лінгвокультури, або перекладач, який є білінгвом. Запозичення відбувається носієм мови або безпосередньо з мови-джерела, або опосередковано, через переклад іншомовного тексту. В останньому випадку посередником в процесі запозичення є мовна особистість перекладача [Новикова 2005, с. 8].

Здатність концептів потрапляти в іншу культуру пов'язана із багат шаровим культурним досвідом, що концентрується в індивідуальній та колективній мовній свідомості, із фіксацією чужими концептами цінностей іншої культури, виокремленням тих смислових об'єктів, яких у ній немає [Карасик 2002, с. 177-178]. При цьому носію лінгвокультури, яка запозичує, доводиться якимось чином вбудовувати інокультурні концепти у власну концептуальну систему та інтерпретувати інокультурні смисли [Новикова 2005, с. 46-47].

Як зазначає О. М. Приходько, міжкультурний трансфер концептів передбачає їхній експорт або імпорт, розрізнення яких залежить від кута зору спостерігача [Приходько 2008, с. 285]. У цій роботі спостерігачами виступають представники іспанської лінгвокультури, а досліджувані концепти розглядаються як запозичені.

Концепт є певним уявленням певного знання в його узагальненому вигляді, яке шляхом реальної людської діяльності немов би "відчужується" від свого джерела і починає саме функціонувати як база для створення, розгортання і обґрунтування нових знань [Прохоров 2009, с. 154].

Побутування запозичених концептів у концептосфері іншої лінгвокультури пояснюється взаємодією складних процесів ментальних (або концептуальних) та лінгвістичних репрезентацій. При вирішенні певних пізнавальних завдань виникають ментальні репрезентації, які потім зберігаються свідомістю як структури пам'яті й знання, використовуються при вирішенні нових когнітивних ситуацій [Колесов 2012, с. 173].

Таким чином, запозичений концепт, як і будь-який інший концепт, характерний для певної лінгвокультури, може бути досліджений за існуючими у когнітивній лінгвістиці методиками концептуального аналізу.

Сюди слід також включити огляд робіт, присвячених дослідженню запозичених концептів на матеріалі різних мов. Питанням щодо проблеми поняття запозиченого концепту активно займалися у ХХ столітті, тому ми трохи повертаємося до історії щоб нарешті зрозуміти чому і навіщо з'явилося досліджуване поняття.

Погляди вчених достатньо варіюють, не дивлячись на, здавалося б, широту представлених думок, відсутніми є більше менш чіткі критерії віднесення слів до тієї чи іншої групи, до того ж, сам метод поділення слів на *Lehnwörter* та *Fremdwörter* заснований на змішенні формального (асиміляції слова у мові) та функціонального (вживаність) ознак [Шахрай 1961, с. 54].

Російський лінгвіст І. І. Огнієнко [Огниенко 1915 с. 10-11] дає наступну класифікацію слів іноземного походження:

1. "Слова, запозичені відвіку та сповна засвоєні, так що їх іноземне походження не відчувається. Вони вільно використовуються в народі та мають від себе похідні";
2. "Слова чисто іноземні, але таки часто вживані. Вони придбали права на громадянство та проникли навіть в народну мову";
3. "Слова чисто іноземні, що використовуються не часто – варваризми. Такі слова зазвичай легко замінні російськими та вживаються тільки серед інтелігентів".

У цій класифікації існують певні недоліки, але тим не менш це одна з перших спроб класифікувати слова іншомовного походження з урахуванням не тільки освоєння слова, а й міри його поширення, вживаності.

Деякі дослідники пропонують відмовитись від розподілу слів ґрунтуючись на ознаці асиміляції. Г. Гнеусс стверджує, що запозиченням може називатись будь-яке слово, яке було перейнято з однієї мови у іншу на будь-якій стадії переходу [Gneuss 1955, p. 19].

Радянські лінгвісти Л. Р. Зиндер та Т. В. Строева [Зиндер, Строева 1957, с. 34] характеризують іншомовні слова за наступними ознаками:

1. різке протиріччя форми іноземних слів до системи мови-реципієнта;
2. паралельне існування синонімічного слова у сприймаючій мові;
3. слабка участь у створенні словотворчих гнізд;
4. наліт чогось специфічно іноземного, чужорідного, характерного для побуту, вдачі, ідей того середовища, з якого слово запозичене.

Серед причин запозичення прийнято розрізняти як екстралінгвальні, так і власне лінгвальні, але слід підкреслити, що це розмежування певною мірою умовне, оскільки ті з причин, які відносять до внутрішніх, мовних, нерідко самі є наслідком певних зовнішніх впливів на мову. І все ж такий розподіл причин доцільний: він дозволяє відмежувати те, що "відкрите соціально", від прихованих механізмів впливу соціальних чинників на мови і на їх стосунки [Будагов 1965 с. 389].

Е. Ріхтер у роботі "Fremdwortkunde" вказує, що основною причиною запозичення слів є потреба у називанні речей і понять [Биржакова 1972, с. 56]. Тут же перераховуються й інші причини запозичень, різні за характером: мовні, соціальні, психологічні, естетичні тощо; потреба у розчленуванні понять, потреба у нових мовних формах, у різноманітності засобів і в їх повноті, лаконічності, зрозумілості, зручності.

Власне мовні (лінгвальні) причини запозичення достатньо повно визначив Л. Крисін:

1. Потреба у називанні (нової речі, нового явища);
2. Потреба в уточненні, реалізації відповідного поняття;
3. Необхідність спеціалізації у тій чи іншій сфері, з тією чи іншою метою;
4. Необхідність розмежувати змістовно близькі, але все ж таки різні поняття;
5. Евфемістичні зміни;
6. Тенденція до зміни словосполучень і описових зворотів однослівними найменуваннями;

7. Закріплення у мові запозичень, які можна об'єднати у лексичний ряд, базуючись на їх загальному значенні й повторюваності будь-якого загального структурного елемента;

8. Наявність у мові, що запозичує, уставлених систем термінів, які обслуговують ту чи іншу тематичну галузь, професійне середовище [Крысин 1991, с. 75].

Німецька мова збагатила та розширила свій словниковий склад завдяки словам запозичених із інших мов. В рамках синхронічної лексикології походження таких слів та їх історія не викликає спеціального інтересу, більш важливим є розмежування в словниковому складі свого та чужого.

Велику увагу проблемам, пов'язаним з процесом запозичення приділяли Л. Р. Зіндер та Т. В. Строева [Зиндер, Строева 1957, с. 372]. Згідно з запропонованою ними класифікацією, німецький словниковий склад поділяється з точки зору його походження на 2 групи:

1. Слова німецькі - це споконвічно німецькі слова та запозичення, які міцно увійшли у словник, та зазнали різні перетворення свого первинного виду та пристосувалися до німецької мови у своїй граматичній структурі згідно законам розвитку німецької мови, наприклад Pferd, Pflanzen, Fabrik. У цій групі виділяється особливий шар лексики - інтернаціоналізми.

2. Слова іноземні.

Л. П. Єфремов відносить до основних ознак запозичених слів наступні: регулярне використання запозичень, що увійшли до словарного складу мови та передача їх від покоління до покоління; придбання запозиченими словами нових значень при умові зберігання старих, зміна значень та використання їх у переносному сенсі; участь запозичень у словотворі; подальше уподібнення рідним словам; ліквідація варіантів вимови та різнобою у граматичному оформленні, витіснення запозиченням інших слів; входження в стійкі словосполучення; утворення від запозичених слів форм суб'єктивної оцінки [Ефремов 1959, с. 11-12].

Ю. С. Сорокін у праці "Розвиток словарного складу російської літературної мови 30-90ті рр. ХІХ ст." визначає ознаки запозиченого слова, у числі яких: формальне пристосування слова до норм мови, що запозичує, тобто до її звукової та морфологічної системи; широке та інтенсивне використання у мовленні, у різних стилях, у різних авторів; поява у запозичення походжень та підпорядкування його словотворчим законам мови, що його засвоїла; фразеологічна активність слова; усунення смислової дублетності слова [Сорокин 1965, с. 138].

Л. П. Крисін спираючись на ознаки, що назвали Сорокін та Єфремов, відмічав, що не всі вони є необхідними і виділив, на його думку, основні ознаки [Крысин 1968, с. 42-43]:

- Графемно-фонетична передача іншомовного слова за допомогою засобів мови, що запозичує;
- Співвідношення його з визначеними граматичними класами та категоріями;
- Семантична самостійність слова, відсутність в нього дублетних синонімічних відношень зі словами, існуючими у мові-рецепторі.

Паралельно лінгвістами проводяться спроби визначення критеріїв іноземного слова.

Р. Келлер [Keller 1968, р. 596] поділяє запозичення на дві великі групи:

Перша група – словарні запозичення (Wortentlehnung):

- не асимільовані іноземні слова: Barrister, Ghostwriter, Make-up;
- частково засвоєні іноземні слова: fighten, Teenagern (Dat, Pl);
- слова грецького та латинського походження: Option, redundant;
- запозичені слова (освоєні): Boot, Streik, Partner;
- псевдо запозичення: Twen, Sexical (слова, які складаються з іншомовних частин, або мають іншомовну структуру, але не існують у відповідній мові – Greenager – діти молодше 13 років, Handy – мобільний телефон, не існує в англійській мові у якості іменника).

Друга група – кальки (Lehnprägungen).

Сучасні іноземні дослідники також неодноразово підкреслюють соціальну суть аналізованого процесу та розглядають його з соціолінгвальної точки зору, висуваючи екстралінгвальні фактори на перше місце (А. Мартіне, Е. Хауген, В. Ю. Розенцвейг): "Мова долає своїх супротивників не в силу якихось своїх внутрішніх якостей, а тому, що його носії є більш войовничими, фанатичними, культурними, заповзяними. Ніщо у характері латинської, арабської, іспанської та англійської мов не привертало до розповсюдження їх далеко за свої первинні межі [Мартіне 1972, с. 81-82]. Представлена теза легко стверджується ситуацією сучасності.

1.3 Методика лінгвокогнітивного аналізу запозиченого концепту

Однією з актуальних проблем у лінгвоконцептології є проблема вибору методів дослідження та розроблення методик опису-моделювання концептуальних структур: "між різними авторами не тільки немає узгодженості в тому, яким є той набір процедур, який можна вважати концептуальним аналізом, але й немає узгодженості і в тому, що вважати результатом" [Фрумкіна 1995, с. 96].

Когнітивна лінгвістика (cognitive linguistics; kognitive Linguistik; linguistique cognitive) – лінгвістичний напрям, в центрі уваги якого знаходиться мова як загальний когнітивний механізм, як когнітивний інструмент система знаків, що грають роль в репрезентації (кодуванні) та в трансформуванні інформації [КСКТ 1997, с. 53].

Сучасна когнітивна лінгвістика належить до числа ряду наук, які досліджують своїми специфічними методами один загальний предмет – когніцію.

Опис концепту за В. І. Карасиком – це спеціальні дослідницькі процедури тлумачення значення його імені і найближчих позначень: 1) дефініювання – виділення смислових ознак; 2) контекстуальний аналіз – виділення асоціативно пов'язаних смислових ознак; 3) етимологічний аналіз; 4) пареміологічний аналіз; 5) інтерв'ювання, анкетування, коментування [Карасик 2002, с. 92].

В сучасній когнітивній лінгвістиці різняться застосовувані до аналізу концепту методи та методики.

На думку деяких дослідників, до найбільш поширених методів дослідження концептів відносяться: “компонентний аналіз семантики ключового слова – імені концепту, аналіз синонімів та дериватів ключового слова, аналіз сполучуваності ключового слова (як вільних, так і усталених словосполучень), аналіз паремій та афоризмів, що об'єктивують даний концепт, психологічний експеримент (виявлення асоціативного поля концепту, аналіз текстів у різних типах дискурсу)” [Шейгал 2002, с. 19-24]. У цьому контексті, як зазначають О. Шейгал та Є. Арчакова, досить оригінальними видаються методики аналізу одних концептів за допомогою інших, у зв'язку з чим до переліку методик дослідження концептів можна було б додати виявлення концептуальних зв'язків (структури концепту) шляхом аналізу словників тезаурусного типу [Шейгал 2002].

Концептуальний аналіз – це аналіз концептів, а всякий аналіз передбачає свою методику дослідження, свій корпус прийомів і підходів, необхідних для досягнення поставленої мети. Оскільки концептуальний аналіз пов'язаний з дослідженням ментальних сутностей, зображених повністю або частково в мовній системі, і ці ментальні сутності, іменовані концептами, впорядковані (не твердо) в ієрархічній гіпо-гіперонімічній системі, згідно з С. А. Жаботинською концептуальний аналіз є аналізом одних концептів за допомогою інших [Жаботинская 2003, с. 149].

До завдань когнітивної науки «входить і опис/вивчення систем уявлення знань і процесів обробки і переробки інформації, і – одночасно – дослідження

загальних принципів організації когнітивних здібностей людини в єдиний ментальний механізм, і встановлення їх взаємозв'язку і взаємодії» [Кубрякова 2012, с. 13-14]. Таким чином, когнітивна лінгвістика – один з напрямків міждисциплінарної когнітивної науки.

Використання тих чи інших методів, а також методик, прийомів, способів дослідження в кожному конкретному випадку залежить не тільки від складності концепту, але і від цілей і завдань, які ставить перед собою дослідник, а також від характеру лінгвістичних джерел, які є матеріалом для розгляду. Для встановлення смислового обсягу концепту необхідно: 1. Визначити референтну ситуацію, до якої належить даний концепт, а при наявності художнього тексту ця операція проводиться на його основі; 2. Встановити місце даного концепту в мовній картині світу і мовній свідомості нації через звернення до енциклопедичних і лінгвістичних словників. При цьому ядром концепту вважаємо словникову дефініцію; 3. Звернення до етимології і обліку її особливостей; 4. Залучити до аналізу різноманітні контексти: поетичні, наукові, філософські, публіцистичні, залучити прислів'я і приказки; 5. Отримані результати порівняти з аналізом асоціативних зв'язків ключової лексики (ядра концепту); 6. Якщо для аналізу обраний важливий концепт культури, то він повинен бути багаторазово повторений і проінтерпретований в живописі, музиці, архітектурі [Маслова 2004, с. 45-46].

«Методика дослідження концептів полягає в інтерпретації значення конструкцій, що об'єктивують ті чи інші особливості концептів; у виявленні частотних (властивих багатьом концептам) таксономічних характеристик і визначенні за цими характеристиками загальних типологічних ознак досліджуваних концептів. Потім – на їх основі – узагальнення особливостей концептів, а також виділення концептуальних структур, когнітивних моделей і мовних схем актуалізації досліджуваних концептів в порівнюваних мовах» [Пименова 2004, с. 20].

Аналіз лексичної сполучуваності слів-репрезентантів концепту, Зазвичай, проводиться на матеріалі художніх і публіцистичних текстів і

дозволяє, виявити такі ознаки в складі концепту, які придбали символічний сенс [Крючкова 2004, с. 271-272].

Як зазначає Н. В. Крючкова, «для опису концепту в його синхронному стані необхідно синхронне дослідження репрезентацій концепту в лексико-семантичних системах мов, доповнене по можливості аналізом результатів асоціативних експериментів і вивченням дискурсивного функціонування слів, які є лексичними репрезентації концепту. Такий аналіз дозволяє побачити, який зміст вкладають носії тієї чи іншої мови в ті чи інші поняття і виявити зв'язки, що існують в концептуальній системі носіїв мови (тобто взаємодія аналізованого концепту з іншими концептами). Матеріал асоціативних експериментів дає можливість виявити найбільшу кількість актуальних для сучасного стану свідомості ознак концепту» [Крючкова 2005, с. 23].

За розумінням З. Д. Попової та Й. А. Стерніна основними етапами семантико-когнітивного аналізу концепту є наступні: 1) побудова номінативного поля концепту; 2) аналіз та опис семантики мовних засобів, які входять до номінативного поля концепту; 3) когнітивна інтерпретація результатів опису семантики мовних засобів – виявлення когнітивних ознак, які формують концепт як ментальну одиницю, що досліджується; 4) верифікація отриманого когнітивного опису у носіїв мови; 5) опис змісту концепту у вигляді переліку когнітивних ознак [Попова, Стернин 2007, с. 112].

К. В. Клементьєва застосовує метод когнітивного моделювання - побудови понятійного поля концепту, що дає системне знання про нього. Цей метод передбачає наступні етапи: по-перше, етимологічне і дефініційно-компонентне тлумачення поняття, його синонімів, антонімів і однокореневих слів; по-друге, дослідження сполучуваності цих лексем. Додатково використовується метод інтерпретації різних типів [Клементьєва 2008, с. 14].

Концепт можна досліджувати, виходячи із постулату про тришарову структуру концепту. При цьому понятійний субстрат концепту, по-перше, відображає його інформаційну сутність у вигляді певного набору дефініційних ознак, а по-друге, є тим асоціатом, що пов'язує його з ядровою та

ближньопериферійною зонами лексичного значення слова, тоді як дальньопериферійний та інтерпретативний асоціати – з його образно-перцептивним адстратом [Приходько 2008, с. 58].

Наступні кроки залежатимуть від того, чи ставить дослідник своїм завданням рухатися далі в сферу когнітивно-семасіологічного або лінгвоконцептологічного досліджень (тобто, чи ставить він завдання описати семантику тих або інших мовних одиниць з використанням когнітивних даних або моделювати концепт як одиницю свідомості).

У першому випадку отримані когнітивні дані просто використовуються для пояснення семантичного розвитку досліджуваних мовних одиниць. Наприклад, поняття когнітивного ознаки, класифікатора використовуються для пояснення появи тих чи інших сем або семем, їх угруповань, змін в семантиці слова, перебудов семантеми слова.

У другому випадку необхідний етап моделювання концепту, який дозволить описати концепт як цілісну ментальну одиницю і передбачає кілька послідовних кроків:

- опис макроструктури концепту (атрибуція виявлених когнітивних ознак образному, інформаційного компонентів і інтерпретаційних полю і встановлення їх співвідношення в структурі концепту);
- опис категоріальної структури концепту (виявлення ієрархії когнітивних класифікаційних ознак, концептуалізується відповідний предмет або явище, і опис концепту як ієрархії когнітивних класифікаційних ознак);
- опис польової організації виявлених когнітивних ознак (виявлення ознак, що становлять ядро, ближню, дальню та крайню периферію концепту, і уявлення змісту концепту у вигляді польової структури).

Результати когнітивної інтерпретації та верифікації дозволяють представити модель змісту досліджуваного концепту.

Підсумком моделювання концепту в рамках лінгвоконцептологічного дослідження є словесне або графічне представлення змісту концепту у вигляді польової структури [Попова, Стернин 2007, с. 113].

Лінгвокогнітивна методика опису та моделювання концептів будується на аналізі семантики мовних засобів, які об'єктивують концепт. Аналіз семантики, як традиційно-лінгвістичний, так і експериментальний, може дати досліднику як опис власне значень лексичних одиниць (лексикографічного та психолінгвістичного), так і опис концепту [Попова, Стернин 2007, с. 116].

У зв'язку з численними труднощами розмежування значень і концептів, які постають перед молодими дослідниками в ході практичного дослідження, викладемо окремо методики «вилучення» з мовного матеріалу значень і концептів.

Таким чином, лінгвокогнітивний опис концепту – це особлива лінгвістична процедура, яка має як подібності з процедурами опису словникового і психолінгвістичного значень, так і принципові відмінності від них.

Концепт

- Використовуються як традиційно-лінгвістичні, так і експериментальні методи;
- при моделюванні концепту виділяються когнітивні ознаки, а не окремі значення;
- Структура концепту описується на основі сукупності образу, інформаційного змісту та інтерпретаційного поля;
- Зміст концепту описується як сукупність когнітивних ознак, упорядкованих за принципом поля від ядра до ближньої, далекої і крайньої периферії.

Отже, базуючись на тезі про трьохшарову структуру концепту та беручи за основу методики, запропоновані В. І. Карасиком, З. Д. Поповою, Й. А. Стерніним, у роботі пропонується наступний алгоритм аналізу запозичених концептів:

- 1) опис понятійного складника концепту з використанням лексико-семантичного та етимологічного аналізу слів-репрезентантів концепту,

виявлення за можливості синонімічного / антонімічного ряду лексеми-репрезентанта концепту.

2) опис перцептивно-образного складника концепту шляхом контекстуального аналізу, дослідження концептуальних метафор, що репрезентують концепт.

3) опис валоративного складника концепту шляхом контекстуального аналізу, дослідження концептуальних метафор, що репрезентують концепт.

РОЗДІЛ 2

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ЗАПОЗИЧЕНИХ КОНЦЕПТІВ ІЗ АЗІАТСЬКИХ ЛІНГВОКУЛЬТУР В ІСПАНСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ

В іспанській лінгвокультурі фіксується побутування низки концептів, що є запозиченими з азіатських лінгвокультур – китайської, японської, корейської, індійської тощо. Проаналізуємо деякі з них, зокрема SAMURÁI, GEISHA, KATANA, KAMIKAZE, SUSHI, ZEN, FENG SHUI, MANTRA, YOGA, TAEKWONDO. Принцип відбору найбільш популярних концептів базується на даних отриманих з CORPES XXI та підтверджується статистикою.

2.1. Запозичені концепти з японської лінгвокультури та особливості їхньої репрезентації засобами іспанської мови

Концепт SAMURÁI

Ключові слова-репрезентанти концепту SAMURÁI лексеми *samurái*, *samuray* фіксуються у лексикографічних джерелах іспанської мови: “*En el antiguo sistema feudal japonés, guerrero perteneciente a una clase inferior de la nobleza, y que estaba al servicio de los daimios*” [DLE]. В наші представлений концепт є історизмом та архаїзмом, тому що останній істинний самурай помер 1877 року.

Згідно даних CORPES XXI було нараховано 138 прикладів використання слова-репрезентанта концепту *samurái*.

Етимологічна зона: самурай – японський середньовічний воїн, озброєний слуга в домі аристократа чи військового. У XX-XII століттях виконували функції вартових імператорського палацу і садиб аристократів, а

у XIII-XVI століттях виокремилися у окремий привілейований стан військової знаті. У XVII-XIX століттях відповідали заможним військовим рівня хатамото в сьогунаті Едо та військовим вище рівня середніх пажів в ханах. Представник військового стану в Японії X-XIX століття, воїн, служитель, створили власну систему керування суспільством – сьогунат, буші, елітні воїни, «приватні війська».

Понятійна зона: вираз «з точністю самурая» означає, що ця людина дуже чітка у своїх діях, робить все з першого разу і нічого не треба перероблювати, навіть будучи без зброї вона здатна робити неймовірні речі до останнього зітхання – це справжній воїн, на якого можна покластися у будь-яких складних ситуаціях. З ними не можуть впоратись звичайні люди без спеціальної військової підготовки, por ejemplo: *Vive tu vida con la precisión de un samurái* [Glosbe]; *Keanu Reeves regresa a lo grande al mundo de la acción y la aventura con «La leyenda del Samurái - 47 Ronin»* [ABC]; *Un samurái sin espada es como un samurái con espada, sólo que sin ella* [Glosbe]; *Ese samurái está bien, pero me preocupan los otros seis* [Glosbe].

Образно-перцептивна зона: образний компонент концепту *samurái* включає наступні когнітивні ознаки: людина дуже сильна, точна в своїх діях, майстерно володіє зброєю: *Entonces el hombre del cayado lo esgrimía en el aire hacia atrás, como un samurái la catana, y daba un golpe seco en el punto exacto donde el panal estaba unido a una rama del olivo* [CORPES]; *guerreros samurái, la decadencia de una saga, el espíritu feroz del japon feudal...* [CORPES]; *Para Carlos Buero, su padre fue como un samurái, que siguió su camino sin olvidarse del bushido, del código; es decir, sin olvidarse de la ética* [CORPES].

Прояви концепту, як культурної спадщини: *En el centro de Ueno hay un parque que bien podría pasar por un albergue público al aire libre, con una estatua de un venerado samurái a su entrada acompañado de su mejor amigo, su fiel perro (sobre los samuráis, leer Los cinco anillos y Hagakure)* [CORPES]; «*El último samurái*» era un libro muy diferente, que no recordaba a nada pero que se las arreglaba para fundir las maniobras posmodernas de William Gaddis con la

*sensibilidad epifánica de J. D. Salinger [ABC]; Turandot, interpretada por la soprano Sylvie Valayre, es una adolescente histérica que convierte el canto en grito, se viste como una princesa ninja y se mueve por el escenario a base de mandobles de espada de **samurái** y fintas de karateca [CORPES]; Los asistentes se enfundarán armaduras de **samurái** para emprender un viaje en el tiempo junto con más de 800 voluntarios y participar de esta manera en una batalla que tuvo lugar en el siglo XVI entre Uesugi Kenshin y Takeda Shingen, dos grandes guerreros destacados de la época Sengoku, cuando los **samuráis** vivían en guerra continua [CORPES].*

Валоративна зона: людина безстрашна, може бути жорстока: *El **samurái** es aún más delincuente de lo que yo soy [Glosbe]; La experiencia energética es similar a la de un **samurái**, listo para vivir o morir, imperturbable, relajado y alerta [CORPES]; **Samurái** contemporáneo y japonés a la española; guardián de secretos; palabra de honor; hedonismo y disciplina en sorprendente equilibrio [CORPES].*

Атрибути концепта: кодекс честі, бойове мистецтво бушідо, головним атрибутом у бою є меч (катана), у прикладі ми можемо бачити перифраз «*un cuchillo **samurái***», багатьом відомо, що самурайський ніж – це катана, він дуже гострий, витончений, мрія кожного: *Guau, esto es igual a un cuchillo **samurái** [Glosbe]; En escena sus protagonistas aparecen vestidos con 'kimono', indumentaria adecuada que les hace entrar en su juego planteando malabarismos con elementos corrientes de la cultura japonesa como teteras, sombrillas o espadas **samuráis** [CORPES]; El camino hacia un remoto y archirrefinado Japón medieval: el de la era Heian (con centro en el siglo X) y el posterior y más largo del Japón militarista y guerrero, casi feudal, de los **samuráis** y de su código de honor y muerte conocido como bushido [CORPES].*

Отже, образний компонент концепту **samurái** має наступні когнітивні ознаки: риси справжнього самурая, такі як справедливість, мужність, доброта, милосердя, ввічливість, некористолюбство, честь, вірність, характер і самоконтроль.

Ключове слово-репрезентант концепту GEISHA лексема *geisha* має наступне визначення: «*En el Japón, muchacha instruida para la danza, la música y la ceremonia del té, que se contrata para animar ciertas reuniones masculinas*» [DLE].

Згідно даних, представлених у CORPES XXI, було зареєстровано 87 прикладів використання слова-репрезентанта концепту *geisha*.

Етимологія концепта: основні центри культури гейш – Кіото, Осака та Токіо, де вони вперше з'явилися у 17 столітті. Від початку гейшами були чоловіки – актори та музиканти театру кабукі, але згодом цю професію почали представляти тільки жінки. «Золотим віком» гейш вважається 19 століття. У ті часи вони були справжніми зірками, музами для багатьох поетів та художників. Тоді ж й були сформовані жорсткі традиції їхнього мистецтва, яке практично не змінилося з того часу й аж до наших днів.

Саме тоді, коли для японок було відведено тільки два місця у житті: домашнє вогнище чи дім розпусти – гейші вказали шлях до чудового «світу квітів та верб» (яп. 花柳界 карю-кай), у якому вони спромоглися стати аристократками. Уклад їхнього життя був доволі чітким: більшу частину свого часу вони, особливо до Другої світової війни, перебували у міських районах під назвою ханамачі (яп. 花街 – «місто квітів»). Найвідомішими з цих районів вважають Гіон и Понто-тьо, що розташовані у Кіото.

Понятійна зона: гейша (яп. 芸者, гейся, «людина мистецтва») – традиційна японська артистка, що розважає своїх гостей і клієнтів танцем, співом, проведенням чайної церемонії, бесідою. Цим терміном часто позначають куртизанок не лише в японській, але й інших мовах світу. Починаючи з другої половини 19 століття в регіоні Кансай гейш-професіоналок називають «гейко» (яп. 芸伎), а гейш-початківців — «майко» (яп. 舞妓): *El trabajo de las geishas consistía en amenizar a los comensales de un banquete, hombres y mujeres, con música, danza, recitación y la ceremonia del té o*

*del sake [CORPES]; De este modo, si una mujer nace privilegiada por el dinero o se adosa a un varón que lo tiene, demuestra su feminidad convirtiéndose en un figurín de boutique y en una **geisha** bien enseñada que come, le ríe las gracias a los varones y calla [CORPES]; La verdadera historia, Iwasaki escribe: 'Existe un gran misterio acerca de lo que significa ser una **geisha** o, en mi caso, una **geiko**, y no son pocos los equívocos que suscita nuestra profesión' [CORPES]; La **geisha** actúa en realidad como dama de compañía, toca instrumentos, baila, y conversa en la mesa con los patentados que se pueden permitir su compañía. El favor sexual no siempre está incluido [CORPES]; El concepto de la escort girl debe mucho al de la tradicional **geisha** japonesa. A diferencia de la clásica prostituta inculta, la escort es una chica educada, con mundo e idiomas; para entendernos: con conversación, y su cometido principal es hacer de acompañante de un caballero, tanto en un evento público o social, como en una íntima velada à deux [CORPES]; Sus cuatro barrios de **geishas** (allí prefieren llamarse **geiko**, las hijas de las artes) son un buen reclamo turístico [CORPES].*

Образно-перцептивна зона: таким чином, в інтерпретації Артура Голдена [Рассади́на 2011, с. 259] гейша постає як унікальна модель екстраординарної фемінності. У плані візуальних проявів вона характеризується яскравою незвичайною зовнішністю, що відповідає ідеальному японському канону жіночності, але відрізняється від нього гостро індивідуальною природністю. Також підкреслюється володіння плавними «тікучими» рухами і здатність підтримувати відповідний естетичний вигляд в одязі і аксесуарних приладдях: *Golden incumplió su promesa y Mineko Iwasaki, primero, le demandó y, luego, escribió un libro con 'la verdad' sobre las **geishas** [CORPES]; Las niñas que cantan y dibujan, como las cortesanas, como las **geishas**, como las señoritas del romanticismo, con su delicadeza tísica y su palidez, siguen siendo el modelo más valorado por esas profesoras chapadas a la antigua que personalmente son las únicas que entiendo [CORPES]; Robin Swicord, responsable de la adaptación de «Memorias de una **geisha**» (Rob Marshall, 2005) [El Mundo]; Y Mizoguchi falleció al poco de acabar «La calle de la vergüenza» (1956) [El*

Mundo]; *De este modo, si una mujer nace privilegiada por el dinero o se adosa a un varón que lo tiene, demuestra su feminidad convirtiéndose en un figurín de boutique y en una **geisha** bien enseñada que come, le ríe las gracias a los varones y calla [CORPES]; A pesar de estar totalmente vestida, de **geisha**, el erotismo es evidente en su cuerpo y en su postura [CORPES].*

Але, у наступному прикладі даний концепт набуває негативний образ гейш: *Intenté positivizar la situación; al fin y al cabo, se trataba de dos pequeños coches bien aparcados delante de casa, en la que sólo estaban mis amigotes más cuatro adolescentes maquillados como **geishas** y vestidos por el enemigo – una especie de superposición caótica de harapos, gasas y pañuelos en tonos malva y negro [CORPES].*

Валоративна зона: гейша є уособленням жіночої краси, такий собі ідеал жіночності і граціозності, поєднання загадковості і незмінної гідності. Саме для цього з самого дитинства маленькі учениці вчилися секретам краси гейш: пізнають техніку макіяжу, вчать правильно доглядати за шкірою і волоссям, їм прищеплюють смак, який допомагає їм вибрати найкрасивіші кімоно: *'Toda **geisha** es una esencia hermosa, como una flor; y elegante, flexible y fuerte como un sauce', dice Iwasaki en el libro [CORPES]; «Mientras eso no ocurra», piensa el hombre con un asomo de inquietud por lo que pueda ocurrir después, «Elisa seguirá comportándose como la más deliciosa, la más cariñosa, de las **geishas**, y yo seguiré jugando, aunque ella proteste ("te pasas un montón, te pasas tres pueblos", me recrimina), el papel del más generoso de los Reyes Magos» [CORPES].*

Краса японських гейш не тільки візуальна, вона ще й криється в багатому внутрішньому світі, який також глибоко розвивають з самого початку навчання: мистецтво гарних манер, гра на різних музичних інструментах, танці, уміння збирати ікебани, каліграфії, ведення чайної церемонії, а також, що важливо, вміння вести бесіду.

Атрибути концепта: курс навчання у спеціалізованих навчальних закладах складається з різних видів мистецтв, якими повинна володіти кожна

гейша: гра на музичному інструменті (зазвичай на японській лютні – сямісені), традиційні види співу, традиційний танець, мистецтво проведення чайної церемонії, мистецтво створення квіткових композицій – ікебана, поезія, каліграфія, живопис – тобто всі ті види мистецтва, що надалі дають змогу гейші розважати своїх клієнтів, кімоно є головним атрибутом цієї професії, хода гейш це теж мистецтво: *En marcha hacia la ciudad, Julia, pasos de geisha, pinzaba con los dedos las puntas del remendado, pero detonante, vestido fucsia* [CORPES].

Японська культура задає в світовій моді відразу кілька цікавих макіяжних трендів. Наприклад, макіяж в стилі аніме зараз надзвичайно популярний у молодіжному середовищі, як втім, і сама культура аніме. Ще один важливий тренд – це макіяж в стилі гейш. Японські спокусниці – це дійсно унікальний пласт культури. А їх стиль – унікально скроєні сукні, мініатюрні парасольки, розкішні, зібрані наверх зачіски, скріплені спеціальними паличками-шпильками і візитна картка – макіяж, все це гідно наслідування по всьому світу. Звичайно ж, макіяж в стилі гейші - це не варіант на кожен день, так і в якості вечірнього мейку він навряд чи буде актуальним: *En Japón, las geishas usaban lápices labiales hechos a partir de pétalos aplastados de cártamo para pintarse las cejas y las comisuras de los ojos al igual que los labios. También usaron como base de maquillaje barras de cera bintsuke, una versión más suave de la cera depilatoria de los luchadores de sumo. Pasta blanca y polvos coloreaban el rostro y la espalda* [CORPES].

Отже, образний компонент концепту *geisha* має наступні когнітивні ознаки: майстерно навчена жінка, яка має своїм обов'язком розважати чоловіків танцем, співом, проведенням чайної церемонії, бесідою зачіска та кімоно залежать від її статусу.

Концепт KATANA

Ключове слово-репрезентант концепту КАТАНА фіксується у словнику іспанської мови за допомогою лексеми *catana*: «*Especie de alfanje de origen japonés*» [DLE]. Це слово також є історизмом та архаїзмом, оскільки катана з'явилася у XV столітті та використовувалася до кінця XIX століття, як традиційна зброя самурая, перш за все у комбінації з коротким вакідзасі (короткий меч).

Згідно даних CORPES XXI нараховується лише 19 прикладів використання слова-репрезентанта концепту *katana* та лексеми *catana* – 22 приклади. Наразі спостерігається 2 паралельні форми використання представленого концепту, оскільки він не є повністю асимільованим та має деякі розбіжності.

Етимологічна зона: катана (яп. 刀 *katana*) – історично, один з різновидів традиційних японських мечів *nihontō* (яп. 日本刀), що використовувався самураями феодальної Японії. Сучасну версію катани інколи роблять з нетрадиційних матеріалів та в нетипові способи. Катана характеризується за її відмінними ознаками: заокруглена, тонка, з одностороннім лезом та округлою чи квадратною гардою, та довгим руків'ям для дворучної хватки: *En un primer cacheo, los agentes encontraron entre las ropas de los detenidos una katana de mango negro con una hoja de 55 centímetros, otra con 30, una daga de nueve centímetros y tres cartuchos detonantes* [CORPES].

Понятійна зона: палашеподібний однострий довгий самурайський меч: *Sable de origen japonés, ligeramente curvado y de un solo filo* [Clave].

Образно-перцептивна зона: у сучасному світі катани, безумовно, втратили своє пряме бойове призначення. Але є важливою віхою культури, історії та традицій японського суспільства. Використовуються в традиційних обрядах і церемоніях. Також катани популярні в кіноіндустрії і японської мультиплікації - образ самурая з катаною можна часто зустріти в кіно або аніме. Японці дбайливо і шанобливо ставляться до зброї, і передають з покоління в покоління. *Un joven de 19 años fue detenido en Las Palmas de Gran Canaria acusado de agredir a su padre con una espada japonesa, de las llamadas "katanas",*

*con la que había amenazado también a su madre y a su novia en demanda de dinero [CORPES]; "Los cinco anillos", de Miyamoto Musashi, un samurái del siglo XVII [ABC]; Cuando una **katana** es empuñada correctamente, el dedo meñique es el más fuerte [Glosbe]; Luego la intimidación se hizo con la **katana** [CORPES]; Años más tarde, cuando Miramax se hizo con los derechos de La princesa Mononoke, en el buzón de la compañía americana apareció un paquete curioso: una **katana** junto a una nota en la que se leía «Sin cortes» [CORPES]; Las **katanas**, consideradas «el espíritu del guerrero», son para los expertos grandes piezas de la Historia del Arte [ABC].*

Валоративна зона: безумовно, що японський меч катана є не тільки самим знаменитим зброєю Японії, але і її символом відомим по всьому світу: *Es imposible no evocar la imagen de un samurái mientras Takaaki Kajita posa para las fotos, impasible como corresponde a un guerrero cuya única **katana** ha sido una inteligencia aguda, una curiosidad indomable y la tenacidad férrea de un soldado que se juega la vida en cada batalla [CORPES]; Un suicidio colectivo que hizo innecesaria la **katana**, utilísima para el descabello ventral [CORPES].*

Атрибути концепта: шпилька кога із родовим гербом була свого роду візитною карткою самурая, яку він залишав у тілі убитого на поєдинку суперника. Найдавніші катани – залізні, дуже непрості за формою. Надалі їх стали виготовляти з особливого сплаву «Сякудо». Цей твердий червонувато-коричневий сплав міді, срібла, олова, сталі та золота дозволяв створювати справжні витвори мистецтва. Широко застосовувалася техніка глибокої таушіровки – в розігріту катану вбивали золотий або срібний дріт, потім візерунок шліфували. Катани фантастично красиві і витіюваті: то згряя мавп кривляється в гілках дерева, то журавель розпростер крила з ретельно проробленим пір'ям, то розквітала квітка хризантеми або сакури. Саме катани найчастіше колекціонують сучасні цінителі японського мистецтва, і розбіг цін на них величезний: від 300-400 до декількох десятків тисяч доларів: *Por favor, ¿me dejas echarle un vistazo a tu **katana**? [Glosbe]; ¿derrotaste a Soujirou con la última **katana** de Shakku? [Glosbe]; Tener una **katana** también es ilegal [Glosbe].*

Аналізуючи когнітивні ознаки концепту *katana*, можемо виділити наступні: невід’ємний атрибут у бою легендарного самурая, дуже гострий, треба 5-7 років щоб навчитись виготовляти катани, заокруглена, тонка, з одностороннім лезом та округлою чи квадратною гардою, та довгим руків'ям для дворучної хватки.

Концепт КАМІКАЗЕ

Ключове слово-репрезентант концепту *kamikaze* представлено у словнику іспанської мови наступним чином «*En la Segunda Guerra Mundial, piloto suicida japonés que tripulaba un avión con explosivos con el que se lanzaba contra un objetivo*» [DLE]. Це слово є історизмом та архаїзмом, оскільки з’явилося у XIII столітті і востаннє використовувалось у прямому значенні на заключному етапі Другої світової війни в Японії.

Згідно даних CORPES XXI було нараховано 132 приклади використання слова-репрезентанта концепту **kamikaze**.

Почнемо з етимологічної зони: *камікадзе* (яп. 神風 камікадзе, симпу, камі – «божество», кадзе – «вітер») – «божественний вітер», назва тайфуну, який двічі, в 1274 і 1281 роках, знищив кораблі монгольської армади хана Хубілая на підступах до берегів Японії, por ejemplo: *Kamikaze es el nombre dado a dos tormentas que, en 1274 y 1281, destruyeron gran parte de las flotas invasoras de los mongoles frente a las costas japonesas y los obligaron a emprender la retirada* [Glosbe].

У другій половині XX століття слово «камікадзе» стало використовуватися для позначення японських пілотів-смертників, групи добровольців, які готові із честі померти за свою державу та за Імператора, що з’явилися на заключному етапі війни на Тихому океані: *La razón eficaz es simple: "Nosotros amamos la muerte más que nuestros enemigos aman la vida"* [CORPES];

Камікадзе – частина ширшого японського терміна токкотай, яким позначали всіх добровольців-смертників (не тільки льотчиків), por ejemplo: *El 19 de marzo de 1945, a las 7 de la mañana, un kamikaze japonés se estrella contra el portaaviones Franklin cerca de la base de Okinawa* [ABC].

Понятійна зона: Камікадзе були частиною груп добровольців-смертників *тейсінтай* (挺身隊), які набиралися із різних родів військ, не лише авіації. Японці назвали цих солдатів *токко'май* (特攻隊, "особливий штурмовий загін), що є скороченням від *токубецу котекімай* (特別攻撃隊). Власне пілотів-камікадзе іменували *сінпу токкотай* (神風特攻隊, «особливий штурмовий загін божественного вітру», тобто «особливий штурмовий загін камікадзе»): *Ni estaban locos, ni todos eran fanáticos. Muchos de estos nipones eran universitarios que no querían morir, pero a los que el sentido del deber les llevó a inmolarsse contra los buques Aliados* [ABC]; *Ellos – chicos de alta cuna, bien formados, amantes de la paz y de una edad comprendida entre 20 y 25 años – formaron el grueso de las unidades de kamikazes* [ABC]; *Pensé que necesitarías a alguien para rescatarte de tu misión kamikaze* [Glosbe]; *Los resultados de estos enfrentamientos dejaron una huella psicológica muy profunda en cada soldado japonés, por lo que cada vez era mayor el número de voluntarios para realizar estas misiones, ya que era una forma honorable de morir* [CORPES]; *Muchos kamikazes se sentían obligados a comportarse como héroes por sus superiores, por sus compañeros o por su educación* [La Vanguardia].

Образно-перцептивна зона: говорячи про японських камікадзе не можна не згадати про добровольців смертників з усього світу: про німецьких зельбстопферах, про радянських солдатів, які з гранатою в руках кидалися під траки фашистських танків, про ісламських терористів-смертників, які підривають вагони, автобуси і навіть хмарочоси: *La cadena de atentados, que empezó con los secuestros de cuatro aviones, dos de los cuales serían dirigidos por unos kamikazes contra las torres gemelas de Nueva York, dibuja una capacidad terrorista desconocida hasta ahora y una determinación que entronca con el*

*fanatismo más extremo [CORPES]; Lo vemos en “los fanáticos terroristas religiosos” actuales, como los **kamikazes** islámicos, que atacan a inocentes judíos en Israel, o derrumban las dos torres de Manhattan estrellando contra ellas aviones con inocentes pasajeros secuestrados para cometer esta locura [CORPES]; La noción de **kamikaze** vuelve a estar de actualidad con la proliferación de atentados suicidas [CORPES]; En el accidente resultaron heridas ocho personas de carácter leve o menos grave, incluido el presunto **kamikaze** [El País]; Muere un hombre y un bebé al chocar su coche con el de un conductor **kamikaze** en Almería [El País]; Los servicios secretos israelíes han confeccionado el retrato robot del **kamikaze** palestino [El País]; World Fight Tour 10: El regreso de Aratz «**Kamikaze**» Garmendia y la final del torneo del peso gallo [ABC]; El Pavón Teatro **Kamikaze** presenta «Jauría» y «Port-Arthur», dos obras de teatro documental [ABC]; El palmarés de este año se completa con el segundo premio (1.200 euros) que el jurado ha otorgado a la propuesta acústica de Jazz **Kamikaze**, quinteto danés que también se ha adjudicado el premio del público [CORPES].*

Величезну роль у явищі камікадзе грало також особливе ставлення японців до смерті, часом недоступне розумінню більшості тогочасних західних європейців, які були їхніми ворогами. Померти із честю за свою державу і за Імператора було вищою метою для багатьох жителів країни «Вранішнього Сонця»: *Son los **kamikazes**, los que se arriesgan más porque tienen que enviar lo que no consigue nadie [CORPES]; El 30 de abril de 2015 la sonda Messenger envió su última imagen desde Mercurio y después, de acuerdo con las órdenes recibidas, se estrelló como un **kamikaze** contra la superficie del planeta [CORPES].*

У наступному прикладі представлена прихована ознака (проводиться асоціація з поведінкою камікадзе, але мова йде про тварин та комах): *Este año la tierra es mejor, está protegida de los ataques **kamikazes** del perro gourmet loco y estoy empezando con el inicio de la temporada [CORPES]; De todo esto también saben mucho las hormigas. Como ya comentamos en una columna anterior, los trabajos del famoso entomólogo de Harvard Edward O. Wilson han descubierto que*

*en ocasiones, estos insectos también se convierten en **kamikazes** que sacrifican su vida en el altar del hormiguero [CORPES].*

Валоративна зона: стати камікадзе в Японії – це не вирок, це вища честь, якої може бути удостоєний нащадок самурая. Камікадзе звеличували як героїв, їх поминали у святилищах як богів-*ками*, їхні рідні відразу ж ставали найшанованішими людьми у своєму місті чи селищі: *Más fuerte, más seguro, más **kamikaze**, más consistente, más convencido de sus fuerzas [CORPES]; El valor de un **kamikaze**, una dignidad de enemigo vencido al que, ya que no sentido común, al menos sobran agallas [CORPES].*

Атрибути концепта: перед вильотом камікадзе до цілі проводили особливий урочистий обряд – наливали чашку sake і одягали на голову білу пов'язку хатімакі. Після смерті пілота-смертника в храм приносили священний символ камікадзе – квітку хризантеми і молилися за душі героїв, загиблих за Імператора: *Como en toda la sociedad japonesa, el ritual de los kamikazes antes de alzar el vuelo hacia sus objetivos era siempre el mismo. La noche anterior la solían dedicar a escribir a sus familias para despedirse. Muchos pedían disculpas también a sus progenitores por el egoísmo que habían demostrado durante su juventud. A continuación, recogían sus efectos personales y los repartían entre sus amigos. La mañana del ataque, como se señala en el libro de History Channel, dormían de forma calmada, se lavaban tras despertarse, «se ataban al casco una banda blanca decorada con un crisantemo, un sol naciente o algún lema significativo» y se ponían el «cinturón de las mil puntadas» (un talismán enviado por sus madres en el que cada uno de sus conocidos hacía una puntada para darle suerte) [ABC].*

У прикладах можемо бачити, що концепт *kamikaze* асоціюється не тільки з війною, але і набуває нового значення як назву для борців бойових мистецтв, неадекватних водіїв авто та бійців-самовбивць в ісламській культурі. Частково зберігається смисл даного концепту, що це людина, яка готова іти на жертви заради досягнення своєї мети або, як у випадку з водіями, їх називають ще неналежними водіями, тому що вони порушують правила дорожнього руху

задля отримання адреналіну або незабутніх емоцій, при цьому наносять шкоду і собі, і оточуючим.

Концепт *kamikaze* має наступні когнітивні ознаки: під час Другої світової війни – це пілот-самогубець, який готовий ціною свого життя захищати державу. Нині це будь-яка людина, яка готова жертвувати своїм життям у будь-якій ситуації, також це можуть водії і таке інше.

Концепт SUSHI

У словнику представлена наступна дефініція ключового слова-репрезентанту концепту *sushi*: «*Comida típica japonesa cuyo ingrediente principal es el arroz hervido, que se sirve en porciones pequeñas y con acompañamientos diversos*» [DLE]. Вперше з'явилися у VII столітті через Китай та Таїланд цей спосіб отримав розповсюдження у Японії. Наразі є одним із найпоширеніших видів їжі у всьому світі.

Згідно даних CORPES XXI було нараховано 211 прикладів використання слова-репрезентанта концепту *sushi*.

Етимологічна зона: історія виникнення суші бере початок у Південній Азії, де варений рис почали застосовувати для приготування і консервування риби. Очищена та розрізана на невеликі шматочки риба посипалася сіллю та змішувалась з рисом, після чого поміщувалась під тиск з каменів, який за декілька днів замінювався кришкою. Протягом декількох місяців відбувався процес молочнокислої ферментації рису та риби. Приблизно у VII ст. через Китай та Таїланд цей спосіб отримав розповсюдження у Японії. Традиція споживання ферментованої риби збереглась і на сьогодні в країнах Південної Азії. Китайський ієрогліф, що перекладається як суші, означає «маринована риба», однак, власне традиція їх приготування у Китаї зникла. На сьогодні в Японії таким чином готують інарідзусі.

У XVII ст. з'явилося рисове суші, що містило в собі варений рис, рисовий солод, морепродукти та овочі. Невдовзі почали виготовляти рисовий оцет,

який додавали до рису, що виключило процес бродіння і суттєво зменшило час приготування суші: *El chef Jaime Finol se ocupa del **sushi**, en una sugerente e imaginativa carta que incluye roles, niguiris y sashimi en los que se combina el pulpo, la tortilla, los langostinos, la salsa curry y el aguacate* [CORPES]; *Hablamos de Jiro Ono, un nombre que seguramente sonará – o debería – a todos los amantes de esta preparación a base arroz, vinagre (eso significa **sushi**) y pescado, aunque en realidad también se puede preparar con carne o vegetales* [La Vanguardia].

У XIX ст. кухар Йохей Ханай з Токіо вирішив повністю відмовитись від маринованої риби і подавати рибу сирю. Таким чином процес приготування суші зменшився до декількох хвилин. Нове запропоноване суші швидко завоювало популярність і, в підсумку, з'явилося два способи приготування страви. Перший спосіб отримав назву Кансай – за іменем району міста Осака, інший – Едо, адже саме так до 1868 року називався Токіо. Миттєво з'явилися ресторани та кафе, в яких пропонувалось суші, а у магазинах почав продаватись спеціально приготовлений рис для домашнього приготування суші. Відтоді процес приготування суші принципово не змінювався, лише з'являлися нові рецепти та інгредієнти для страви: *Que ahora no hay problemas para quienes aman el pescado 'crudo': hay cantidad de restaurantes más o menos japoneses donde disfrutar de un sashimi o un **sushi**, que son, para mí después de un buen cebiche, las mejores maneras de comer pescado sin cocinar al fuego* [CORPES]; *De comer, **sushi** de pez mantequilla y atún rojo. El atún rojo estaba buenísimo, siempre es uno de los mejores pescados para comer crudos, pero sorprendió el desconocidísimo pez mantequilla, con una textura, como su nombre indica, de mantequilla* [CORPES]; *Preparar el **sushi** de la manera más tradicional, sin obedecer a los gustos occidentales, aunque sin renunciar a incorporar productos de proximidad como pollo de payés o verduras de temporada* [CORPES]; *De modo que el pescado en ese **sushi** brilla por su ausencia y lo que los chavales y yo nos llevamos a la boca por docenas no es otra cosa que pelotas de arroz blanco* [CORPES]; *El menú a la carta ofrece una amplia gama desde rollos de **sushi** hasta Teriyakis y arroces Tailandeses* [Glosbe]; *Para hacer buen **sushi** se necesitan varias*

*cosas fundamentales, pero lo principal es la materia prima, en este caso nosotros siempre elegimos los arroces de gran calidad que nos ofrece Sundari [ABC]; Cualquiera de las tres opciones son posibles en este novísimo establecimiento, ubicado en el corazón del área de negocios de la ciudad, en el que se han fusionado una docena de catering diferentes y en el que prima la universalidad culinaria que proporciona conjugar el **sushi** con la lasaña de hongos, la ensalada de rúcola y el cocido [CORPES].*

Понятійна зона: **sushi** – традиційна страва японської кухні зроблена на основі рису, обробленого рисовим оцтом чи сіллю, та різноманітних начинок чи нашарувань, серед яких переважають морські продукти, але можуть входити м'ясо, овочі, водорості, гриби чи яйця; бувають сирими, приготовленими чи маринованими: *Primera lección de Ono: el **sushi** hay que comerlo recién hecho, en cuanto el sushiman lo sirve sobre la barra [La Vanguardia]; Se trata del **sushi** de atún con cristales de soja y aceite de moras [CORPES]; Para aderezar el **sushi** se acompaña de soja, wasabi verde (más picante) y jengibre naranja; se enrolla el alga y se compacta el arroz y el pescado), niguiiri (bolita de arroz, amasada con la mano, de forma ovalada, sobre la que se dispone un pedazo de pescado crudo que opcionalmente se sujeta con un cinturón de alga. En Japón es el más popular) y temaki (el sushi enrollado a mano). Cucurucho de alga relleno de arroz y pescado crudo u otros ingredientes) [CORPES]; El **sushi** son pequeñas porciones de arroz que se acompañan con finas lonchas de pescado, mariscos o huevas. Las formas son variadas y cada una recibe distintos nombres: niguiiri, maki, temaki; el atún de aleta amarilla es el más habitual cuando se consume **sushi** o sashimi en restaurantes de Europa o Estados Unidos [ABC]; El atún rojo, muy apreciado por los amantes del **sushi** y el sashimi, será el tema central de la reunión de la Convención sobre el Comercio Internacional de Especies Amenazadas (CITES), donde la postura europea es vista como determinante [CORPES]; Colocamos el **sushi** en el plato de servicio y lo espolvoreamos con carbón de aceitunas negras [CORPES]; Vimos dos langostas vivas por encima del mostrador, y en un momento aparecieron en la mesa en forma*

*de sashimi de langosta escaldada en sake con salsa ponzu, presentada en la concha de la langosta en trozos de firme textura que han sido hervidos un instante en **sushi*** [CORPES].

Образно-перцептивна зона: концепт *sushi* набуває нових ознак у сфері професій у якості сушиста, та якщо невірно приготувати суші, то можна отримати серйозне отруєння: *Allí nuestro amigo el 'sushi-man' Ricardo Sanz nos preparó unos originales platos para acompañar a los vinos, en su mayoría rieslings, pero con libertad de llevar algún otro (gewürztraminer, sauvignon blanc, grüner veltliner...), que los asistentes pensaran podían combinar bien con la comida* [CORPES]; *Menos mal que no se le ocurrió un restaurante, porque al paso que vamos y con lo que proliferan, cualquier día de éstos moriremos por una sobredosis de **sushi**, sashimi y tempura* [CORPES]; *ABC habla con el «sushiman» Mario Payán, considerado como uno de los cocineros más competentes en lo que gastronomía japonesa se refiere, para que revele cómo distinguir la buena cocina nipona y cómo comerla sin «estropearla»* [ABC].

Валоративна зона: *El **sushi** es considerado ya uno de los alimentos más vanguardistas* [CORPES].

Атрибути концепта: макісу – бамбуковий килимок для загортання суші; хочо – спеціальний ніж для розрізання; хаші – спеціальні дерев'яні палички для поїдання суші: *Si comes el **sushi** con palillos, no lo estás haciendo bien...* [La Vanguardia]; *Japón sigue siendo el primer consumidor mundial de **sushi**, pero el boom en todo Occidente está teniendo su efecto en la sobrepesca de muchas especies, en especial del atún rojo, en serio peligro de extinción* [CORPES].

Отже, наразі когнітивними ознаками концепту *sushi* є наступні: основний інгредієнт – це варений рис, доповнений маринованою рибою, рисовим оцтом, может бути доповнений морепродуктами, м'ясом, овочами, водоростями, грибами та яйцями.

2.2. Запозичені концепти з китайської лінгвокультури та особливості їхньої репрезентації засобами іспанської мови

Концепт ZEN

Ключове слово-репрезентант концепту *zen* представлено у словнику наступним чином: «*Escuela budista que tiende a alcanzar la iluminación espiritual mediante la meditación que no se somete al conocimiento intelectual y a sus conceptos*» [DLE]. Одна з найважливіших шкіл китайського і всього східно-азійського буддизму, що сформувалася в Китаї в V-VI століттях під великим впливом даосизму і є домінуючою чернечею формою буддизму Махаяни в Китаї, В'єтнамі й Кореї.

Згідно даних у CORPES XXI було зареєстровано 204 приклади використання слова-репрезентанта концепту *zen*.

Етимологічна зона концепта: з всіх назв цього напрямку буддизму найбільш широку популярність на Заході одержало його японське найменування «дзен». Етимологія цього слова сягає своїми коріннями до санскритсько-палійського терміну «дх'яна/джгана» (санскр. ध्यान, *dhyāna* IAST, від санскр. ध्या, *dhyā* IAST), що означає «глибоке зосередження», медитацію, споглядання (у ранніх роботах школу дзен називають школою споглядання), а також відстороненість або спасіння. Вимова цього слова перетерпіла трансформацію в китайській мові в «чань», у в'єтнамській в «тхієн», в корейській мові в «сон», а потім, поширившись у Японії, в «дзен»: *La atención plena sobre el "ahora" es importante en el Zen* [Glosbe].

Інша назва дзенської традиції – Серце Будди (Буддга-хрідайя, кит. Фо сінь, япон. Бусін). Серце Будди відповідає буддійському поняттю махакаруни, що означає любов і великий жаль. Ще одна відома назва дзенської школи – школа свідомості Будди: *Aprendí hace ya treinta años largos lo que se llama*

meditación del budismo zen, que más que meditación es una antimeditación, porque es el ejercicio tranquilo de desembarazarse de los complejos que nos invaden e inquietan, y permanecer durante un rato sosegado y sin estrés, para que puedan aflorar espontáneamente las fuerzas positivas que todos llevamos ocultas en el fondo de nosotros mismos, como ha demostrado la psicología actual [CORPES]; Su interés por la filosofía china del taoísmo y por el budismo zen es una constante en su obra, y a través de estas dos formas de pensamiento parece dar respuesta a los problemas de la incomunicación, proponiendo, como hacen ellas, la irrealidad del mundo y la imposibilidad de conocerlo a través del lenguaje, lo que se contrapone al discurso que plantean algunos artistas conceptuales occidentales [CORPES].

Понятійна зона: дзен (від яп. 禪; санскр. ध्यान, дг'яна – «споглядання», кит. 禪 чань, кор. 선 сён) – одна з найважливіших шкіл китайського і всього східно-азійського буддизму, що сформувалася в Китаї в V-VI століттях під великим впливом даосизму і є домінуючою чернечою формою буддизму Махаяни в Китаї, В'єтнамі й Кореї. У широкому сенсі дзен – це школа містичного споглядання або вчення про просвітлення, що з'явилося на основі буддійського містицизму. У вузькому розумінні дзен іноді розглядається як одна із впливових шкіл буддизму махаяни в Японії, що має свою національну специфіку і яка прийшла з Китаю наприкінці XII століття. Крім того, під дзен розуміють практику дзенських шкіл, також позначувану поняттям «дг'яна» й яка є найважливішою частиною буддійської практики: *Es el método del budismo zen desarrollado y practicado en el activo y adelantado Japón [CORPES]; Aunque procedente de China y desarrollado principalmente en Japón, el budismo zen se ha convertido en un lenguaje místico universal, que trasciende las muchas escuelas del budismo, para colarse en la conciencia occidental con su particular visión de la existencia [CORPES]; La Escuela Zen Soto comenzó su difusión de forma muy similar a otras escuelas budistas [Glosbe]; Refugiados en el sur de China, reducto de quienes huían de las estrictas convenciones que imperaban en la corte confuciana, estos artistas se habían entregado a las prácticas del taoísmo y del chan*

(la forma china del budismo de meditación que daría lugar al **zen** japonés) [CORPES].

Образно-перцептивна зона: **zen** – медитація, споглядання, школа свідомості Будди, відстороненість, спасіння, вчення «від серця до серця», ілюзорне сприймання реальності світу, необмежені можливості розуму, проникнення у правдиву природу розуму, відмова від загальноприйнятих норм моралі: *Todo esto que digo está en la línea de aprender a ejercitar la relajación, según recomiendan el yoga y el zen; y ahora enseña y aconseja la ciencia psicopedagógica y psicoterapéutica para fortalecer nuestras posibilidades* [CORPES]; *La vida y obra del maestro zen budista Thich Nhat Hanh copa absoluto protagonismo en el filme que codirigen Marc J. Francis y Max Pugh* [ABC]; *Alerta Rosa - La filosofía zen de Ortega Cano* [ABC]; *Y sobre el zen, que yo creo que es el camino más importante para occidentales educados en el formalismo religioso, el libro del jesuita que no lo parece: A. M. Arokyasami, Vacío y plenitud, de fácil y amena lectura* [CORPES]; *Recuerdo este viejo texto Zen porque la obsesiva, desmesurada y visionaria obra de Jorge Luis Borges tiene algo de ese excéntrico koan* [CORPES]; *"Trabajamos presionando con los pulgares sobre los meridianos o canales energéticos que recorren nuestro cuerpo, a fin de equilibrar la energía del paciente", explica el terapeuta Pablo Yáñez, maestro zen especializado también en do in (en japonés, "camino hacia dentro")* [CORPES]; *La fusión del blues, rock y gospel llegará de la mano del grupo Zen Guerrilla* [CORPES]; *En la tradición japonesa, los maestros zen trasmiten la sabiduría a sus discípulos 'I shin, den shin', de corazón a corazón, de mi espíritu a tu espíritu* [CORPES]; *Como ya se mencionó anteriormente, los brasileños tienen interés en la meditación Zen y son muchos los que se acercan a meditar al templo* [Glosbe]; *Yo creo que nos haría falta una buena dosis de budismo zen, con sus paradojas, para lavarnos la cabeza de tanto engaño* [CORPES]; *Para describir su ambiente hay que recurrir a términos insólitos: silencio, sobriedad monacal, espíritu zen, elegancia y misterio* [CORPES]; *Con ello, Varela y Vilella dan vida a un lenguaje plástico que pudiera recordar al del diseño*

o la publicidad más sofisticados y "zen" pero cuya sencillez y potencia posibilitan desentrañar arcanos sentidos en los paisajes de cada día [CORPES].

Лексема *zen* вживається на позначення спокійного життя: *Brad Pitt empieza una vida zen sin Angelina Jolie [El Mundo]; Una vida muy zen [El Mundo].*

Валоративна зона: можна осягнути власну справжню природу, можна набути духовний досвід, людина має навчитись безстрашності та інтуїтивності. Має 5 заповідей (забов'язань) – прагнути уникати вбивства живих істот, неналежних сексуальних стосунків, свідомо помилкових тверджень, вживання п'янок напоїв і речовин, що викликають безпечність: *Qué mujer tan segura, tan tranquila, tan zen, tan plena, tan... [CORPES]; "Trabajamos presionando con los pulgares sobre los meridianos o canales energéticos que recorren nuestro cuerpo, a fin de equilibrar la energía del paciente", explica el terapeuta Pablo Yáñez, maestro zen especializado también en do in (en japonés, "camino hacia dentro") [CORPES]; El guerrero de Kapadia, cuyo origen está en un viejo cuento nipón, es un buen ejemplo de cómo esta sensibilidad zen informa nuestro imaginario, enriqueciéndolo con símbolos y arquetipos, como el de la mujer ciega y vidente al tiempo, o con paisajes armónicamente compuestos para inducir al espectador a estados anímicos concretos [CORPES].*

Когнітивні ознаки концепту *zen*: підкреслює важливість власного досвіду, властиві раптовість, непередаваність (відносно внутрішнього досвіду), парадоксальність, інтуїтивізм, «зневага всіх правил» та адогматичність, ніби початок з чистого листа, очищення розуму, корені медитативної практики виходять із йоги.

Концепт FENG SHUI

Ключове слово-репрезентант концепту *feng shui* фіксується у словнику іспанської мови за допомогою лексеми *feng shui*: «*Arte o técnica taoísta de colocar, escoger y diseñar un espacio, esp. una casa, de forma que promueva la salud, la prosperidad y la felicidad*» [Clave]. Це створіння керує потоками чакри

в нашому тілі, омолоджуючи його з середини. Фен-шуй намагається використовувати позитивну енергію природи та нейтралізувати негативну, щоб покращити здоров'я, благополуччя людини та взаємини з оточуючими: *El Feng Shui es un antiguo método oriental basado en la confluencia de fuerzas positivas y negativas [CORPES]; Son muchas las personas que decoran sus hogares y oficinas siguiendo las pautas del Feng Shui con la intención de atraer la energía positiva y alejar la negativa [CORPES].*

Згідно даних CORPES XXI нараховується лише 30 прикладів використання слова-репрезентанта концепту *feng shui*.

Етимологічна зона: Китайці завжди вірили в цілісність Всесвіту. Фен-шуй для них — це наука жити в гармонії з чакрою природи, яка розходить по тілу спеціальними каналами. Таких каналів є дев'ять, їх ще називають «воротами чакри». Є декілька типів чакри з яких кожна людина може поєднувати в своєму тілі тільки два. Лише обрані можуть вміщати в собі всі види чакри, що робить їх невразливими. Китайці вірили, що за чакру в людському тілі відповідає древнє божество назване «Лисом з дев'ятьма хвостами»: *Según el filósofo chino Kuo Po, la energía vital se esparce con el viento y se recoge con el agua (en lengua china, Feng Shui significa literalmente Viento-Agua) [CORPES]; Los informes de feng shui indican la mejor manera de usar la vivienda, así como los colores y formas más apropiadas para cada espacio [El País].*

Це створіння керує потоками чакри в нашому тілі, омолоджуючи його з середини. Фен-шуй намагається використовувати позитивну енергію природи та нейтралізувати негативну, щоб покращити здоров'я, благополуччя людини та взаємини з оточуючими: *Cuando introduces el Feng Shui en tu vida, al principio, mientras tus intenciones se abren camino para materializarse, a veces parecerá que estás provocando todo lo contrario de lo que perseguías, tu vida podrá parecerse caótica, ya que algunas facetas se están reorganizando para reflejar armoniosamente tus metas [CORPES]; Desde el punto de vista del Feng Shui, el diseño y la decoración del dormitorio deben seguir una serie de reglas que nos*

ayudarán a lograr una atmósfera adecuada, donde relajarnos y disfrutar de un sueño reparador sea posible [CORPES].

В середньовічному Китаї секрети фен-шуй зберігалися в суворій таємності. Вони були доступні тільки панівній верхівці: імператорам, аристократам та багатіям. Навмисно оберігаючи силу фен-шуй від непосвячених, еліта таким чином посилювала свою владу. Майстри фен-шуй отримували цілі статки за свої поради і суворо каралися за розголошення своїх знань.

Класичний фен-шуй містить в собі елементи астрономії і астрології, геології, фізики, математики, філософії і інтуїтивного знання: *Ahí es donde entra el especialista en **Feng Shui**, que toma estos números y determina las facetas en las que la vivienda o negocio va bien y en las que existen problemas [El Mundo].*

Понятійна зона: *feng shui* (перекладається з китайської як «вітер і вода») – це давнє містичне вчення в Китаї про гармонію людини і Всесвіту: *Esta filosofía modifica los espacios para conseguir equilibrio y prosperidad [El Mundo].*

Образно-перцептивна зона: сьогодні фен-шуй – це стиль життя багатьох азійських країн. В Гонконгу, Сінгапурі, Тайвані до майстрів фен-шуй звертаються не тільки окремі люди, які шукають гармонію і удачу в своєму житті, а й окремі корпорації. Більше того, фен-шуй починає відроджуватися і в самому Китаї, завойовуючи минулу популярність після десятиліть гонінь з боку комуністичного режиму: *No hay una sola cura, no existe un solo remedio, cuando captas la filosofía del **Feng Shui**, tú te puedes inventar tus curas y funcionarán [CORPES]; Puede parecer una visión demasiado pragmática, pero lo cierto es que las soluciones efectivas y el **Feng Shui** están más relacionados de lo que pueda parecer [El Mundo]; "España es de los países con más secretismo con respecto al **Feng Shui**. Si alguien lo hace, no suele decírselo a nadie, sólo a su núcleo más íntimo [El Mundo].*

Цей стиль настільки поширився, що активно використовується в іспанській лінгвокультурі: *Para aplicar el **Feng Shui** en una casa o negocio, su*

*estudio necesita conocer previamente cuál es la energía de la misma [El Mundo]; "A través del **Feng Shui** se puede determinar cuál es la orientación, la construcción, la distribución y la decoración más favorables para lograr que la energía posibilite nuestro desarrollo vital en el espacio que habitamos" [El Mundo]; "El **Feng Shui** nos permite conseguir un espacio más limpio y ordenado donde construir algo nuevo. Un concepto muy similar a la necesidad de disponer de una hoja en blanco para crear una nueva historia" [El Mundo].*

Валоративна зона: Даоська філософія відводить феншуй одне з важливих місць у формуванні долі: Небесне щастя – те, що людина (або місце) отримує при народженні; людське щастя – свідомі дії людини (заслуги людини, стиль мислення, освіта і якості характеру людини, вчинки); Земне щастя – земні енергопотоки, які впливають на події, здоров'я, відносини та ін. В часі і просторі: *Los comentarios sobre la importancia de **Feng Shui** en un apartamento, por ejemplo, nos hacen morir de la risa [CORPES].*

Атрибути концепта: існує кілька основних шкіл фен-шуй. До класичних відносять Школу Форм та Школу Компаса: *Dentro del **Feng Shui** existen controversias y diferencias entre sus distintas escuelas [El Mundo]; "Un dormitorio se considera un espacio 'Yin', un lugar básico de reposo donde captar energía y reponer nuestra salud", aclaran desde la Escuela **Feng Shui** Natural [El Mundo].*

Школа Форм (Сін Фа) – це перша та найстаріша з усіх шкіл фен-шуй. Її засновником був Ян Юньсун. Вона спеціалізується на розміщенні будинків та могил предків. Особливості рельєфу та розміщення водоймищ ретельно досліджуються в пошуках «лігва дракона», місця, де накопичується енергія ци. Таким чином, акцент робиться на формах ландшафту, формах пагорбів і гір, водних потоків, їх напрямку та орієнтації: *Para describir el emplazamiento ideal donde practicar el **Feng Shui** se utilizan cuatro conceptos, el de los animales celestiales (tortuga, tigre, dragón y fénix), para definir la parte trasera, derecha, izquierda o delantera de la construcción, respectivamente [CORPES]; Por tanto, quien quiere aplicar el **Feng Shui** en su casa debe controlar puntos como la puerta principal -la boca del Chi según algunas escuelas-. Esta, por ejemplo, debe abrir*

del todo para que no haya estancamiento o desorden en el área de entrada y haya una buena acogida para los habitantes y las personas que visitan el domicilio [El Mundo].

Школа Компаса (китайською Ліци Пай) – використовує компас та займається вивченням сили неба (час) і землі(простір). Ця школа переклала акценти на складні розрахунки, в яких використовують символи І Цзин (Книги Перемін), Триграми і Гексаграми, вона ґрунтується на вченні, що кожному з восьми напрямків компаса відповідає певний тип ци. Проте, в кінці ХІХ – на початку ХХ століть, дві школи повністю злились. Теорії Школи Форм, включаючи віру в символіку Дракона, отримали широке розповсюдження і підтримку серед майстрів Школи Компаса. Сьогодні практиками фен-шуй в Гонконзі і Тайвані зазвичай використовується певна комбінація обох шкіл: *"Por eso, el **Feng Shui** también es conocido como la acupuntura del espacio, ya que con su práctica acumulamos la energía en nuestros centros vitales del cuerpo y del espacio. Igual que la acupuntura que todos conocemos, tiene su base en la medicina tradicional china y parte de un concepto nuclear: el estudio del Qi, que podría traducirse como energía vital"* [El Mundo].

До когнітивних ознак концепту feng shui відносяться: використання позитивної енергії та нейтралізація негативної, відкриває чакри на покращення внутрішньої енергії тіла та душі та зовнішнього оточення.

2.3. Запозичені концепти з корейської лінгвокультури та особливості їхньої репрезентації засобами іспанської мови

Концепт ТАЕКВОНДО

Ключове слово-репрезентант концепту taekwondo лексема taekwondo має наступне визначення: *Arte marcial de origen coreano, que desarrolla especialmente las técnicas del salto* [DLE].

Згідно даних CORPES XXI зареєстровано 20 прикладів використання слова-репрезентанта концепту *taekwondo*.

Етимологічна зона: тхеквондо (кор. 태권도: 跆拳道) – бойове мистецтво, олімпійський вид спорту та національний вид спорту в Кореї. Тхеквондо є одним з найбільш систематизованих і науково обґрунтованих бойових мистецтв світу. Ця дисципліна за допомогою тренувань дозволяє людині зміцнити здоров'я, навчитись самообороні та привчає працювати над саморозвитком духовності й інтелекту.

Історія корейських бойових мистецтв та традицій, на основі яких і було створено сучасне тхеквондо, налічує понад 2000 років. Однак саму назву було офіційно затверджено 11 квітня 1955 року, коли засновник тхеквондо, генерал Чхве Хонг Хі (9 дан), об'єднав школи корейських бойових мистецтв.

Понятійна зона: «Тхе» означає «удар ногою», «квон» означає «кулак», або «удар рукою», «до» означає «шлях» (у значенні Дао). Таким чином термін тхеквондо можна перекласти як «шлях ноги та кулака». Особливу увагу в змагальній практиці тхеквондо приділено ударній техніці ніг, однак це лише частина програми підготовки: *Llegado desde Corea, el maestro Sun Goo Lee acerca a los alumnos del SADUS la esencia del Taekwondo, cuya definición literal es «el arte de patear y dar puñetazos»* [CORPES]; *Kim, que participa en el equipo nacional de demostración de Taekwondo en su país, es experto en patadas voladoras acrobáticas, como demuestra uno de sus últimos vídeos, que se ha popularizado en internet* [El País].

Образно-перцептивна зона: за визначенням самого Чхве Хон Хі, «Тхеквондо означає систему духовного тренування і техніку самооборони без зброї, поряд зі здоров'ям, а також кваліфікованим виконанням ударів, блоків і стрибків, що виконуються руками і ногами для ураження одного або кількох

суперників»: *Llegado desde Corea, el maestro Sun Goo Lee acerca a los alumnos del SADUS la esencia del Taekwondo, cuya definición literal es «el arte de patear y dar puñetazos»* [CORPES].

У тхеквондо багато призерів з різних країн, але одними з найкращих всеодно залишаються корейці: *La selección de taekwondo suele hacer concentraciones de un par de semanas en Corea para trabajar en situaciones de exigencias máximas, es decir, contra rivales de muy alto nivel (los coreanos están entre los mejores del mundo) para que nadie se acomode y no se baje el pistón* [El País]; *El técnico de los taekwondistas españoles que debutarán en Río ha aumentado el número de sparring y montado una gira por Tailandia y Corea para enfrentarse a situaciones de exigencia máxima* [El País].

Атрибути концепта: у Тхеквондо унікальна система видачі поясів: існує 10 розрядів «гіпів» (кольорових поясів) і 9 ступенів «данів» (чорних поясів). Залежно від інтенсивності тренувань чорний пояс можна отримати від одного року (якщо тренуватися 4 години 6 разів на тиждень) до 4-5 років, якщо тренуватися 2-3 рази по 1,5 години. Щоб отримати 2-й дан, треба чекати незалежно від технічного рівня ще один рік, 3-й дан – два роки, 4й – три і так далі. Володарі з 1-го по 3-й дан можуть вважатися помічниками вчителя (босабом). Володарі з 4-го по 6-й дан вважаються вчителями (сабом). Володарі 7-го та 8-го данів вважаються майстрами (са хен). Володар 9-го дану вважається великим майстром (са сон ним). Інструкторами у секціях можуть бути тільки володарі «данів» (чорних поясів). Незалежно від ступені інструкторів до них потрібно звертатися з поклоном та додавати до відповідного звання поважне «нім»: *Así lo demuestra un cinturón negro de taekwondo, que aprovecha sus conocimientos en este arte marcial para imponerse en cada salto y carrera* [CORPES]; *Soy séptimo dan en Taekwondo, así que no, no tomo pedidos* [Reverso]; *Hobie es un experto combatiente cuerpo a cuerpo, y posee un cinturón verde en taekwondo* [Reverso].

Існує дві класифікації спортсменів по кольорам: корейська (передбачає ризики, які означають перехідні рівні) та європейська (кожний ступінь відповідає певному кольору).

До когнітивних ознак концепту *taekwondo* відносяться наступні: бойове мистецтво, допомагає зміцнити здоров'я, навчає самообороні, привчає до розвитку, духовності і інтелекту, для боротьби використовуються руки, ноги та кулаки, має дани та розряди.

2.4. Запозичені концепти з індійської лінгвокультури та особливості їхньої репрезентації засобами іспанської мови

Концепт MANTRA

У словнику представлена наступна дефініція ключового слова-репрезентанту концепту *mantra*: «*En el hinduismo y en el budismo, sílabas, palabras o frases sagradas, generalmente en sánscrito, que se recitan durante el culto para invocar a la divinidad o como apoyo de la meditación*» [DLE].

Згідно даних CORPES XXI зареєстровано 227 прикладів використання слова-репрезентанту концепту *mantra*.

Етимологічна зона: Мантра (санскр. मन्त्र, «інструмент мислення, вислів, молитва») – священний звук чи гімн в йозі, індуїзмі та буддизмі, що вимагає точного відтворення звуків, його складових. Корінь man (в перекладі із санскриту) – мислити, суфікс tra – інструмент, локалізація (місце). Тобто мантра – це звук, який є інструментом мислення. Мантра може складатися як з одного складу (наприклад – OM), так і з поєднання звуків та складів – OM TAT SAT!: *Se decía muy versado en temas místicos y era aficionado a entonar a*

*grito pelado, a primera hora de la mañana, presuntos **mantras** salmodiados en presunto sánscrito [CORPES].*

Понятійна зона: священний звук, не має смислового навантаження, має резонансний вплив на ендокринну і вегетативну систему, за рахунок вібрацій відбувається внутрішній масаж ендокринних залоз: *Un **mantra** es la repetición de una serie de sonidos que producen unas vibraciones determinadas. Gracias a la técnica de la repetición se concentran los sentidos en esta acción, de forma que nos aliviarnos del ataque permanente de los pensamientos que nos asaltan [CORPES].*

Образно-перцептивна зона: звук та порядок елементів мантр не може бути змінений, значення звуків може зрозуміти лише знавець. Аналізуючи даний концепт ми зробили декілька висновків. У повсякденному житті концепт **mantra** асоціюється із молитвою. А у індуїзмі та буддизмі це виглядає як закликання до чогось. Наприклад, ми можемо виокремити мантру на збагачення, на здоров'я, на пошук кохання та ін.: *Ruth escribió aquellas palabras en un papel, con un rotulador rojo de trazo muy grueso para que se vieran bien, y lo colgó en la nevera, para hacer de ello su **mantra** y obligarse a repetirlo todos los días antes de desayunar [CORPES]; En el funeral de Timmy, lo que Bruce escribió se convirtió en el **mantra** del equipo [Glosbe].*

Вважається, що співаючи або промовляючи певні звуки можна очистити свої думки, тіло та душу, та закликати щось нове у своє життя: *Cantar este **mantra** otorga espacio interno, felicidad, prosperidad y paz mental [Glosbe]; La repetición de un **mantra** también regulariza la respiración. Los **mantras** utilizados durante miles de años por millones de personas, acumulan mucha energía [CORPES]; Tanto es así que en las recientes manifestaciones contra la amenaza de guerra en Irak el **mantra** lennoniano se ha vuelto a escuchar insistentemente en las más diversas voces [CORPES]; Cuando me desperté, había allí un curandero haciendo una especie de **mantra** curativo para la gente [Glosbe]; La concentración en un **mantra** hace que nuestra mente esté alerta y tranquila, en lugar de dispersarse llevándonos a la confusión en nuestras vidas, y liberándonos de sufrimientos [CORPES]; Seguí reflexionando y repitiendo ese **mantra** que en realidad no es un*

mantra sino unas cuantas palabras totalmente absurdas, y de repente ya no me dejé amilanar por la sombra del interrogante con su enorme curva cerniéndose de forma inquisidora sobre mí, como antes lo había hecho el miedo a engendrar un hijo propio [CORPES].

Валоративна зона: в іспанській лінгвокультурі мантра переосмислюється і втрачає своє символічне значення. Зокрема у наступному контексті лексема **mantra** вживається на позначення слів, які постійно повторюються, набуває негативно-оцінних ознак: *Con el mismo **mantra** de los últimos dos años, Junqueras jugó la baza de que está perseguido por sus ideas para defenderse ante el Supremo [El Mundo]; La derecha española ha encontrado su **mantra** en la palabra crecimiento, que sirve para resolver todas las dudas sin necesidad de encarar ningún problema en su raíz [El País]; Y está el **mantra** de los soberanistas catalanes, que es obvio: in-de-pen-den-cia, con el que resuelven las pocas dudas que tienen sobre cómo debe ser el mundo, repitiéndolo con una cadencia peculiar que le da, además de contenido, un ritmo pegajoso, como si fuera una canción tropical destinada a turistas de visita por Barcelona [El País];*

Але також існує і позитивна ознака: «*un **mantra** permanente, abstracto e intangible*» [ABC].

Атрибути концепта: складені певним чином руки та промовляння певних звуків: *De forma ritual, ellos aplican técnicas de profilaxis y tratamiento sobre los chacras valiéndose de sonidos con determinada vibración, con la visualización de determinados colores y formas según qué chacra (Om, Ah, Hum, So, Ha), y recitando determinadas sílabas concatenadas (mantras) que se relacionan, a su vez, con ciertas posturas de las manos (mudras): la mano derecha hacia abajo con la palma para adentro o para afuera; las manos entrelazadas; la unión de los dedos medio, índice y pulgar con los otros dedos hacia arriba [CORPES].*

Когнітивні ознаки концепту **mantra**: певний набір звуків, які наспівуються та мають позитивний вплив на людину, мають ведичне походження, заклинання, певна форма мови, має істотний вплив на розум та

емоції, її вібрації можуть бути розташовані поза часом і простором. Для промовляння використовують руки, особистий голос.

Концепт YOGA

У словнику іспанської мови ключове слово-репрезентант концепту *yoga* визначено наступним чином: «*Conjunto de disciplinas fisico-mentales originales de la India, destinadas a conseguir la perfección espiritual y la unión con lo absoluto*» [DLE]. Система психопрактики, духовна, ментальна та фізична практична методика зміни свідомості, тіла, та психіки, сукупність різноманітних індійських духовних і фізичних методів, бере свій початок в Індії.

Згідно даних CORPES XXI зареєстровано 637 прикладів використання слова-репрезентанту концепту *yoga*.

Етимологічна зона: Санскритське слово йога має багато значень. Воно походить від кореня योग, юдж, що означає «контролювати», «підкорювати» «запрягати», «об'єднувати», і виводиться від пра-і.е. *уеуг – («приєднатися»; звідки також прасл. *јъго, «ярмо», «іго»). Воно може перекладатися як «єднання», «союз», «спряження» та «засіб».

Відзначають 5 основних значень, у яких вживається слово йога:

- 1) дисциплінований метод досягнення мети;
- 2) техніка контролю тіла та розуму;
- 3) назва однієї з філософських шкіл;
- 4) у сполученні з іншими словами, такими як хатха, мантра, лайя як традиційна спеціалізація окремо взятої техніки;
- 5) мета практикування йоги.

Йога як техніка входження в інші тіла, розщеплення на багато тіл та інші надприродні досягнення описана в тантричній літературі індуїзму й буддизму, як зазначає Девід Гордон Вайт [White, 2011, р. 10-12]. Джеймс Валлінсон, однак, заперечує тим, що це дуже маргінальний ужиток, далекий від основної

мети йоги як засобу досягти звільнення через медитацію в індійських релігіях [Mallinson 2013, p. 167]. Девід Вайт пояснює, що такий вжиток є згадуванням про легендарних йогів, і з початком першого тисячоліття він відійшов на задній план: *Yoga es el arte de vivir mejor, de conocer tu cuerpo, tus necesidades, tus percepciones, aprender a escucharse, a sentirse y sobre todo a respetarse uno mismo, independientemente de la edad* [CORPES]; *Por eso, los cuerpos de quienes practican el yoga son ágiles y flexibles, su abundante energía les permite desarrollar todo el potencial de su mente* [CORPES]; *Existen muchas leyendas que se refieren al origen del yoga* [CORPES].

За межами Індії слово йога здебільшого асоціюється з хатха-йогою як формою фізичних вправ.

Понятійна зона: йога (від санскр. योग, yoga IAST – «єднання» «підкорення», «запрягання») – система психопрактики, духовна, ментальна та фізична практична методика зміни свідомості, тіла, та психіки. Сукупність різноманітних індійських духовних і фізичних методів. Йогу практикують як нерелігійні люди так і учасники різних напрямків індуїзму та буддизму з метою керування психікою та психофізіологією індивіда задля досягнення обраного психічного й духовного стану. Йога – езотерична система в індійській традиції, що несе в собі архетипну ідею духовного розвитку. Відома, як мінімум, із 2 ст. до н. е.: *La práctica mental, el tercer pilar sobre el que se asienta la experiencia del yoga está íntimamente ligado, lógicamente, al estado físico y a la respiración. Sin duda, la posibilidad de practicar el ejercicio mental, de forma permanente, nace de la autoobservación y de la indagación que se sea capaz de hacer dentro de uno* [CORPES]; *'A los americanos, por ejemplo, les interesa más el yoga físico, atlético; a los europeos, en cambio, les seduce más un yoga encaminado hacia la meditación', comenta el profesor sevillano* [CORPES]; *«que el yoga mejora el comportamiento del niño, estabiliza su carácter (...), equilibra su afectividad,, intensifica su capacidad de concentración y le permite sentirse mejor consigo mismo»* [ABC]; *En su vertiente física, el yoga activa y*

*regenera el sistema muscular, el circulatorio, el óseo, el nervioso, el digestivo y el endocrino. El sistema respiratorio, se entiende, debe funcionar al máximo, pues no debe olvidarse que el oxígeno es el elemento que más utiliza el organismo [CORPES]; Cariño, sé que realmente quieres ir pero no faltarás a clase para ir a **yoga**, ¿sí? [Glosbe]; Ramiro Calle «**Yoga para niños**» (Kairós) [ABC]; 21 de junio el Día Internacional del **Yoga** [ABC]; El **yoga** no es ninguna terapia y que sus principios no contradicen en nada a los establecidos principios científicos al uso [ABC]; El **yoga** sólo procura evitar la enfermedad con un sistema de vida saludable [ABC]; El domingo, los más madrugadores podrán practicar **yoga** a las ocho de la mañana en el Parque Hernández y después se realizará una excursión a Marruecos para hacer también prácticas de yoga al aire libre [CORPES]; La Asociación Americana de **Yoga** y la Fundación de Artritis Reumatoide de EEUU han elaborado una guía de **yoga** destinada a los afectados por esta patología para paliar el dolor, el entumecimiento y la rigidez articular [CORPES]; El **yoga**, en cambio, ha diseñado métodos, como la meditación, capaces de trascender la mente y penetrar en ese mundo místico de las esencias, del que nada sabe el común de los mortales [ABC].*

Образно-перцептивна зона: досягнення психічного й духовного стану, зміна онтологічного статусу людини у світі, обмеження функції тіла й почуттів та думок, чиста свідомість, філософська система є теїстичною: *Por eso, los cuerpos de quienes practican el **yoga** son ágiles y flexibles, su abundante energía les permite desarrollar todo el potencial de su mente. Los yoguis más ancianos dicen que ellos 'han accedido' a la vejez en lugar de 'caer en ella', que es lo que le ocurre a la mayoría de los mortales [CORPES]; En su vertiente física, el **yoga** activa y regenera el sistema muscular, el circulatorio, el óseo, el nervioso, el digestivo y el endocrino. El sistema respiratorio, se entiende, debe funcionar al máximo, pues no debe olvidarse que el oxígeno es el elemento que más utiliza el organismo [CORPES]; La práctica mental, el tercer pilar sobre el que se asienta la experiencia del **yoga** está íntimamente ligado, lógicamente, al estado físico y a la respiración. Sin duda, la posibilidad de practicar el ejercicio mental, de forma permanente, nace*

*de la autoobservación y de la indagación que se sea capaz de hacer dentro de uno [CORPES]; Sin entrar en más disquisiciones, diremos que la variedad que con mayor frecuencia se utiliza en los países occidentales es el **Hata-yoga**, que combina posturas físicas, el control de la respiración y métodos de relajación [CORPES].*

Валоративна зона: філософія йоги опирається на найдавнішу філософську систему Індії санкх'я, приймає її метафізику й теорію пізнання, відрізняючись від неї вірою у всевітній дух Параматму, іншими словами – у Бога. Йога, як і санкх'я дуалістична – світ, з її точки зору має дві першооснови – ідеальну (пуруша) та матеріальну (пракріті). Ідеальна першооснова світу плюралістична, тобто складається з окремих душ (джива). Матеріальна пракріті єдина і пронизує все, зв'язуючи індивідуальну душу з тілом людини та її думками: *El término HATHA está compuesto de HA, que significa SOL (el sol representa el elemento positivo), y de THA, que significa LUNA (el elemento negativo). El término YOGA significa yugo, unión, por lo tanto HATHA-YOGA representa la unión de lo negativo y lo positivo, es decir, el equilibrio de las energías [CORPES]; La práctica de los asanas, o posturas de yoga, ayudan a controlar y estabilizar el cuerpo y la mente. Corrigen la columna vertebral y equilibran el tono muscular y emocional [CORPES].*

Звільнення можна досягнути завдяки безпосередньому пізнанню відмінності власного я від фізичного світу, зокрема від власного тіла, від власного розуму та від власного его (вівека-джняна). Цього можна добитися тільки обмежуючи функції тіла й почуттів та думок, разом із тим зберігаючи трансцендентну самосвідомість: *Deberías hacer ejercicios respiratorios, o algo de yoga..., para controlar la emoción. Las emociones son como tigres, que te comen poco a poco por dentro. La rutina es la mejor medicina, pero tú odias la rutina. Yo no. A mí me encanta hacer todos los días lo mismo, y sin una sola gota de emoción [CORPES].*

На відміну від санкх'ї філософська система йоги теїстична. Бог (Параматма) вважається найвищим об'єктом, на якому може зосереджуватися думка. Бог – досконала істота, вічна й присутня у всьому, має досконале

знання й не має недоліків. Йога доводить існування бога таким аргументом: будь-що, що має ступені повинно мати максимум. Існування різних ступенів пізнання означає з необхідністю існування досконалого знання. Той, хто має досконале знання є богом: *En ...entonces seremos dioses, Benavides explica: "La Yoga nombra chakra frontal, a lo que en medios esotéricos se le conoce con varios nombres, por ejemplo: 'Ojo Astral', 'Sexto Sentido', 'Sitio del Alma', según lo llamaron varios filósofos"* [CORPES].

Атрибути концепта: для концепту **yoga** характерні атрибути такі, як аромамасла для більшого розслаблення, може супроводжуватися масажем та іншими практиками: *Para la práctica de meditación y yoga los aromas más agradables son: incienso de mirra, madera de cedro, sándalo y loto* [CORPES]; *Me explico: yo he estudiado cuatro años de Medicina Tradicional China con todo lo que conlleva, acupuntura, moxibustión, ventosas, fitoterapia, etc..., he estudiado Naturopatía tres años, sin mencionar que estudié quiromasaje, reflejoterapia, drenaje linfático manual, doy clases de yoga y tai-chi y un montón de cosas más que ahora serían muy largas de contar* [CORPES].

Завдяки прикладам ми можемо зрозуміти, що йога поширена по всьому світу, нею може займатися будь-яка людина за власним бажанням. Допомогає очистити свій розум, довести до стана абсолютного спокою, це свого роду медитація, віддалення від реальності, допомагає покращити та підтримувати здоров'я людини: *El número de personas que practican el yoga, la meditación u otras alternativas de descanso a las que propone la cultura occidental no para de crecer* [CORPES].

Концепт **yoga** має наступні когнітивні ознаки: не є ні релігією, ні складовою частиною будь-якої релігії, являє собою психосоматичну техніку, яку використовують як практичний інструмент; являється нематеріальною культурною спадщиною.

ВИСНОВКИ

Дослідивши інокультурні запозичені концепти як засіб збагачення іспанської лінгвокультури, ми дійшли наступних висновків.

Нами було визначено поняття концепту та запозиченого концепту. Ми з'ясували, що концепт є ментальною одиницею, що відображає знання і досвід людини і має складну, багатовимірну структуру. Лінгвісти по-різному структурують концепт, але всі згодні з тим, що він включає в себе декілька шарів. Аналізуючи, порівнюючи і поєднуючи різні концепти в процесі розумової діяльності, вона формує нові концепти в результаті мислення.

Під інокультурним (запозиченим) розуміється концепт, що був привнесений до національної концептосфери з інших концептосфер на противагу споконвічним концептам, що зародилися саме в цій національній концептосфері. Запозичений концепт, як і будь-який інший може бути проаналізований шляхом виокремлення в ньому декількох компонентів – етимологічного, понятійного, образного-перцептивного та ціннісного, враховуючи атрибути, а також за рахунок виявлення загальних когнітивних особливостей цих компонентів.

З урахуванням вищенаведеного процес запозичення інокультурних концептів обумовлений складним комплексом лінгвістичних і екстралінгвістичних причин. На результати мовних контактів впливають не тільки форма і структура мов, але й економічні, політичні і культурні умови соціальних зв'язків.

Слід зауважити, що лексика кожної національної мови – своєрідна система, що, історично склавшись, відображає багатовіковий досвід спілкування людей певного етномовного колективу і пізнання ними довколишньої дійсності. Лексичні одиниці кожної мови, які репрезентують іншомовні запозичені концепти в іспанській лінгвокультурі містять різномірну інформацію про дані ментальні утворення.

Останнім часом спостерігається експансія елементів азійських культур до європейських. Різноманітні соціальні, культурні, політичні контакти породжують також і мовні контакти, а також проникнення азійських концептів у європейські лінгвокультури, та зокрема в іспанську.

У роботі проаналізовано 10 запозичених до іспанської лінгвокультури концептів з азійських лінгвокультур – японської, індійської, корейської та китайської: SAMURÁI, GEISHA, KATANA, KAMIKAZE, SUSHI, ZEN, FENG SHUI, TAEKWONDO, MANTRA, YOGA. Ці ментальні утворення, які є суто азійськими, вже укорінилися в іспанській лінгвокультурі і набули деяких специфічних когнітивних ознак.

Концепт *samurái* має наступні когнітивні ознаки: має риси справжнього самурая, такі як справедливість, мужність, доброта, милосердя, ввічливість, некористолюбство, честь, вірність, характер і самоконтроль. Людина дуже сильна, точна в своїх діях. У кіноіндустрії про них знімають дуже багато фільмів, у літературі є приклад назви книги «Останній самурай», а у театрі ставлять постановки, щоб показати якими вони були воїнами.

Концепт *geisha* набуває наступних ознак: майстерно навчена жінка, яка має своїм обов'язком розважати чоловіків танцем, співом, проведенням чайної церемонії, бесідою, зачіска та кімоно залежать від її статусу. Має також і негативну ознаку, як жінка для тілесних розваг.

Концепт *katana* визначається як предмет колекції, також є активно використовується перукарями для формування нових зачісок, бували випадки пограбувань і у якості зброї була катана. У кіноіндустрії та театральній сфері використовується як реквізит.

Концепт *kamikaze* асоціюється не тільки з війною, але і набуває нового значення як назву для борців бойових мистецтв, неадекватних водіїв авто та бійців-самовбивць в ісламській культурі. Частково зберігається смисл даного концепту, що це людина, яка готова іти на жертви заради досягнення своєї мети або, як у випадку з водіями, їх називають ще неналежними водіями, тому

що вони порушують правила дорожнього руху задля отримання адреналіну або незабутніх емоцій, при цьому наносять шкоду і собі, і оточуючим.

Концепт *sushi* представляється як сушист – людина, яка виготовляє суші; з'являються суші-бари у японському стилі.

Концепт *zen* має такі когнітивні ознаки, як досягнення стану абсолютного спокою, практикується разом з йогою.

Концепт *feng shui* має наступні ознаки: багато людей використовують фен-шуй у своїх оселях, за допомогою різноманітних статуєток, задля покращення енергії душі та тіла.

Концепт *taekwondo* не змінив своєї сутності, тому це так і залишилося бойовим мистецтвом, яке означає систему духовного тренування і техніку самооборони без зброї, поряд зі здоров'ям, а також кваліфікованим виконанням ударів, блоків і стрибків, що виконуються руками і ногами для ураження одного або кількох суперників. Змінилася лише класифікація спортсменів за кольорами: корейська (передбачає ризики, які позначають перехідні рівні) та європейська (кожна ступінь відповідає певному кольору).

Концепт *mantra* втрачає своє символічне значення і вживається на позначення слів, які постійно повторюються і набуває негативно-оцінних ознак, зокрема у протестах, мітингах.

Концепт *yoга* асоціюється як система психопрактики, духовна, ментальна, фізична та практична методика зміни свідомості, тіла та психики. Допомагає очистити свій розум, довести до стану абсолютного спокою, це свого роду медитація, віддалення від реальності, покращує та підтримує здоров'я людини.

Проаналізувавши всі концепти, ми дійшли висновку, що відбулося спрощення всіх набутих ознак, тому що всім цим нині може користуватися будь-яка людина, а не лише обрані.

Перспективою подальших досліджень вбачаємо аналіз зазначених концептів у різних типах дискурсу з урахуванням такої ознаки іспаномовної лінгвокультури, як варіативність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алефиренко Н. Ф. Вербализация концепта и смысловая синергетика языкового знака : Проблемы вербализации концептов в семантике языка и текста : матер. Междунар. Симпозиума: в 2 ч. Волгоград : Перемена, 2003. Ч. 1. С. 3–13.
2. Антология концептов / под ред. В. И. Карасика, И. А. Стернина. Волгоград : Парадигма, 2005. Т. 1. 352 с.
3. Биржакова Е. Э., Войнова Л. А., Кутина Л. Л. Очерки по исторической лексикологии русского языка XVIII в. : Языковые контакты и заимствования. Ленинград : Наука, 1972. 431 с.
4. Болдырев Н. Н. Когнитивная семантика : Курс лекций по английской филологии. Тамбов : Изд-во Тамбов. ун-та, 2001. 123 с.
5. Болдырев Н. Н. Концепт и значение слова : Методологические проблемы когнитивной лингвистики. Воронеж : Изд-во ВГУ, 2001. С. 25–36.
6. Будагов Р. А. Введение в науку о языке. Москва : Просвещение, 1965. 491 с.
7. Демьянков В. З. Когнитивная лингвистика как разновидность интерпретирующего подхода. Москва : Изд-во МГУ, 1994. № 4. С.17–33.
8. Димитрова Е. В. Трансляция эмотивных смыслов русского концепта "тоска" во французскую лингвокультуру : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.20. Волгоград : Перемена, 2001. 173 с.
9. Ефремов Л. П. Сущность лексического заимствования и основные признаки освоения заимствованных слов : дис. ... канд. филол. наук. Казахский гос. ун-т им. С. М. Кирова. Алма-Ата, 1959. 22 с.
10. Жаботинская С. А. Теория номинации: когнитивный ракурс : Лексика в разных типах дискурса. *Вестник МГУ*. Москва : МГЛУ, 2003. Вып. 478. С. 145–164.

11. Зиндер Л. Р., Строева Т. В. Современный немецкий язык. 3-е изд., перераб. Москва : Изд-во лит. на иностр. яз., 1957. 419 с.
12. Карасик В. И. Языковая кристаллизация смысла. Волгоград : Парадигма, 2010. 428 с.
13. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Волгоград : Перемена, 2002. 476 с.
14. Касьянова Л. Ю. Заимствование концептов как релевантный фактор обновления концептосферы языка. *Вестник ТГУ. Гуманитарные науки*. Тамбов, 2008. Вып. 6 (62). С. 18–24.
15. Клементьева Е. В. Концепт «Богатство»: когнитивно-прагматический аспект: на материале русского и английского языков : автореф. дис. ... канд. фил. наук. Краснодар : КГУКИ, 2008. 20 с.
16. Колесов И. Ю. К вопросу о ментальных репрезентациях и их связи со структурами языка : Антропологическая лингвистика: современные проблемы и перспективы : сборник научных статей в честь д-ра филологических наук, проф. Ю. М. Малиновича. / отв. ред. Т. И. Семенова. Иркутск : ИГЛУ, 2012. С. 173–185.
17. Красавский Н. А. Эмоциональные концепты в немецкой и русской лингвокультурах. Волгоград : Перемена, 2001. 495 с.
18. Крючкова Н. В. Лингвокультурное варьирование концептов / под науч. ред. В. Е. Гольдина. Саратов : Науч. кн., 2005. 164 с.
19. Крючкова Н. В. Методы изучения концептов : Русская и сопоставительная филология: состояние и перспективы. Междунар. науч. конф., посв. 200-летию Казанск. ун-та. Казань : Изд-во Казан. гос. ун-т, 2004. С. 271–272.
20. Крысин Л. П. Иноязычные слова в современном русском языке. Москва : Наука, 1968. 208 с.
21. Крысин Л. П. Этапы освоения иноязычного слова : Русский язык в школе. Москва : МГУ, 1991. №2. С. 74–78.

22. Кубрякова Е. С., Демьянков В. З., Панкрац Ю. Г., Лузина Л. Г. Краткий словарь когнитивных терминов : под общ. Ред. Е. С. Кубряковой. Филологический факультет им. М. В. Ломоносова. Москва : МГУ, 1997. 197 с.
23. Кубрякова Е. С. Краткий словарь когнитивных терминов : под ред. Е. С. Кубряковой. Москва : МГУ, 1996. 248 с.
24. Кубрякова Е. С. В поисках сущности языка : Когнитивные исследования. Москва : Знак, 2012. С. 13–35.
25. Леонтович О. А. Россия и США: Введение в межкультурную коммуникацию : учеб. пособие. Волгоград : Перемена, 2003. 399 с.
26. Маслова В. А. Введение в когнитивную лингвистику : учеб, пособие. 5-е изд. Москва : Флинта : Наука, 2011. 296 с.
27. Маслова В. А. Когнитивная лингвистика : учеб. пособие Москва : Тетра Системс, 2004. 256 с.
28. Маслова В. А. Лингвокультурология : учеб. пособ. Москва : Academia, 2001. 202 с.
29. Мартине А. Распространение языка и структурная лингвистика. *Новое в лингвистике*. Москва : Прогресс, 1972. Вып. 6. С. 81–93.
30. Нідзельська Ю. М. Ключові концепти єврейської культури в сучасній англійській мові : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04. Харків : Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, 2009. 20 с.
31. Новикова Т. Б. Заимствование лингвокультурных концептов: на материале английского и русского языков: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19. Волгоград : Волгоградский гос. ун-т, 2005. 210 с.
32. Огиенко И. И. Иноземные элементы в русском языке. История проникновения заимствованных слов в русский язык. Киев : Тип. Бондаренко В. Г. и Гнездовского П. Ф., 1915. 136 с.
33. Павиленис Р. И. Понимание речи и философия языка. *Новое в зарубежной лингвистике. Теория речевых актов*. Москва : Прогресс, 1986. Вып. 17. 424 с.

34. Пименова М. В. Коды культуры и проблема классификации концептов. *Язык. Текст. Дискурс*. Ставрополь : ПГЛУ, 2007. Вып. 5. С. 79–86.
35. Пименова М. В. Предисловие : Введение в когнитивную лингвистику : под ред. М. В. Пименовой. Кемерово, 2004. Вып. 4. 208 с.
36. Попова З. Д., Стернин И. А. Когнитивная лингвистика. Москва : АСТ : Восток-Запад, 2007. 314 с.
37. Приходько А. М. Концепты и концептосистемы. Днепропетровск : Белая Е. А., 2013. 308 с.
38. Приходько О. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя : Прем'єр, 2008. 332 с.
39. Прохоров Ю. Е. В поисках концепта. 2-е изд. Москва : Флинта : Наука, 2009. 176 с.
40. Рассадина Е. Е. Визуализация образа гейши в романе «Мемуары гейши» А. Голдена. *Ярославский педагогический вестник. Гуманитарные науки*. Ярославль, 2011. № 3. Т. 1. С. 257–259.
41. Слышкин Г. Г. Лингвокультурные концепты и метаконцепты. Волгоград : Перемена, 2004. 290 с.
42. Сорокин Ю. С. Развитие словарного состава русского литературного языка в 30-90-е годы XIX века. Москва, Ленинград : Наука, 1965. 564 с.
43. Степанов Ю. С. Константы: Словарь русской культуры. 2-е изд., испр. и доп. Москва : Академический проект, 2001. 990 с.
44. Сулова М. О. Концепт islam в іспанській та французькій лінгвокультурах : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.05. Запоріжжя : ЗНУ, 2013. 19 с.
45. Токарев Г. В. Концепт как объект лингвокультурологии : монография. Волгоград : Перемена, 2003. 232 с.
46. Трошкина В. И. Семантические особенности заимствований в современном немецком языке : дис. ... канд. филол. наук. Москва : МГУ, 1987. 180 с.

47. Фрумкина Р. М. Есть ли у современной лингвистики своя эпистемология : Язык и наука конца XX века : под ред. Ю. С. Степанова. Москва : ИЯ РАН, 1995. С. 74–117.
48. Хроленко А. Т. Основы лингвокультурологии : учеб. пос. : под ред. В. Д. Бондалетова. 4-е изд. Москва : Флинта : Наука, 2008. 181 с.
49. Шахрай О. Б. К проблеме классификации заимствованной лексики. *Вестник языкознания*. Москва : РГГУ, 1961, №2. С. 53–58.
50. Шейгал Е. И., Арчакова Е. С. Тезаурусные связи и структура концепта : Язык, коммуникация и социальная среда. Воронеж : ВГТУ, 2002. Вып. 2. С. 19–24.
51. David Gordon White. *Yoga in Practice. Princeton Readings in Religions*. Princeton : Princeton University Press, 2011. 416 p.
52. Helmut Gneuss. *Lehnbildungen und Lehnbedeutungen im Altenglischen*. Berlin : E. Schmidt, 1955. 184 p.
53. Keller R. E. *Die deutsche Sprache und ihre historische Entwicklung*. Hamburg : Buske, 1986. 641 p.
54. Mallinson, James. The Yogīs' Latest Trick. *Journal of the Royal Asiatic Society*. Cambridge : Cambridge University Press. 2013. Vol. 24. P. 165–180.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

55. Clave – Diccionario de uso del español actual. URL: <http://clave.smdiccionarios.com/> (дата звернення: 07.12.2020)
56. Corpus del Español del Siglo XXI (CORPES). URL: <https://webfrrl.rae.es/CORPES/> (дата звернення: 07.12.2020)
57. DLE – Diccionario de la lengua española. URL: <https://dle.rae.es/> (дата звернення: 07.12.2020)
58. Glosbe – el diccionario online multilingüe. URL: <https://es.glosbe.com/> (дата звернення: 07.12.2020)

59. McGraw-Hill – Diccionario del Argot. URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/Диплом%20магистр/Курсовая%204%20курс/Diccionario_del_Argot.pdf (дата звернення: 07.12.2020)
60. Reverso Diccionario – el diccionario online multilingüe. URL: Diccionario, traducción | inglés, francés, alemán | Reverso (дата звернення: 07.12.2020)

СПИСОК ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ

61. ABC. URL: <https://www.abc.es/> (дата звернення: 07.12.2020)
62. EL ESPAÑOL. URL: <https://www.elespanol.com/> (дата звернення: 07.12.2020)
63. EL MUNDO. URL: <https://www.elmundo.es/> (дата звернення: 07.12.2020)
64. EL PAÍS. URL: <https://elpais.com/> (дата звернення: 07.12.2020)
65. HOLA. URL: <https://www.hola.com/> (дата звернення: 07.12.2020)
66. NATIONAL GEOGRAPHIC EN ESPAÑOL. URL: <https://www.ngenespanol.com/> (дата звернення: 07.12.2020)
67. XLsemanal. URL: <https://www.xlsemanal.com/> (дата звернення: 07.12.2020)

RESUMEN

El objeto del estudio en este trabajo son conceptos asiáticos que funcionan en la cultura lingüística española moderna.

El objetivo consiste en identificar las especificidades lingüísticas cognitivas de la representación de conceptos asiáticos prestados en la cultura española.

Principios teóricos y metodológicos: investigación de la lingüística cognitiva y métodos de análisis de conceptos (Yu. S. Stepanov, A. M. Prykhodko, V. A. Maslova, Z. D. Popova, I. A. Sternin, V. I. Karasyk, T. B. Novikova, Y. M. Nidzelska, O. S. Kubryakova, O. V. Klementyeva, V. Z. Demyankov, M. V. Pimenova, N. F. Olefirenko) y el concepto prestado (T. B. Novikova, Yu. M. Nidzelska, L. Yu. Kasyanova, T. M. Smirnova, M. O. Suslova, etc.).

Los resultados obtenidos: fueron definidas las nociones de concepto y el concepto prestado; asimismo como la técnica del análisis de los conceptos prestados. Para el análisis de conceptos se aplicaron los principios teóricos y metodológicos de la investigación de la especificidad lingüístico-cognitiva de los conceptos prestados. Las peculiaridades cognitivas y culturales del proceso de asimilación de los conceptos prestados asiáticos en la cultura lingüística española se revelan en el presente trabajo. Como resultado del análisis de palabras clave que representan los conceptos prestados, seleccionados de fuentes lexicográficas, publicaciones periódicas españolas y el corpus de textos CORPES XXI, se identificaron las principales características lingüístico-cognitivas y lingüístico-culturales de los conceptos asiáticos prestados. Además, se destacaron las características cognitivas de los conceptos que adquirieron en la cultura lingüística española.

Palabras clave: concepto, concepto prestado, análisis linguocultural y linguocognitivo, linguocultura asiática, linguocultura española.

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ**

Я, Петрикіна Марина Андріївна, студент(ка) 2 курсу, форми навчання денної, факультету іноземної філології, спеціальність 035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша - іспанська, адреса електронної пошти cool.marishka.let@gmail.com,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Лінгвокогнітивна специфіка функціонування запозичених азіатських концептів в іспанській лінгвокультурі»

відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згоден/згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата 07.12.2020

Підпис _____

ПІБ (студент) Петрикіна М. А.